

**POISSAOLOT LIKUNTATUNNEILTA
AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA**

Jarmo Meltoranta

Liikuntapedagogiikan
pro gradu -tutkielma
Kevät 2002
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Jarmo Meltoranta (2002) . Poissaolot liikuntatunneilta ammatillisessa koulutuksessa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu - tutkielma, 2002, 53 s.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Vaasan ammattiopiston tekniikan ja liikenteen koulutusalan oppilaiden liikuntatuntien poissaoloja. Aikaisempia tutkimuksia poissaoloista liikuntatunneilta ei ole. Kuitenkin poissaolot ovat selvästi lisääntyneet ainakin ammatillisessa koulutuksessa. Tämä on koulutuksellinen ongelma, jota kannattaa tutkia. Lisääntyvät poissaolot kaipaavat selvitystä ja myös oikeanlaisia toimenpiteitä niin, että poissaolot vähenisivät.

Tutkimukseen osallistui yhteensä 160 oppilasta, jotka olivat pääasiassa 16-18 vuoden ikäisiä. Oppilaat olivat tutkimuksen tekijän omia liikunnan oppilaita. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselylomaketta, jonka oppilaat täyttivät liikuntakurssinsa lopussa joulukuussa 2001. Aineisto analysoitiin SPSS -ohjelmalla etsimällä erilaisia yhteyksiä liikuntatuntien poissaoloille.

Liikuntatunneilta oltiin yleensä vähemmän poissa kuin muiden aineiden tunneilta. Poissaolojen syytä on paljon. Oppilaat itse mainitsivat yleisimmin syiksi: ei jaksa, ei huvita ja ei mielenkiintoa. Tupakoivilla ja useammin itsensä humalaan juovilla oppilailla oli enemmän poissaoloja. Samoin ne oppilaat, jotka arvioivat omat liikuntataitonsa heikommiksi, olivat liikuntatunneilta enemmän poissa. Huono sisäinen motivaatio liikuntaan heikensi osallistumista. Oppilaan kokema liikuntatuntien viihtyvyys, ilo ja mielenkiinto lisäsi läsnäoloa tunneilla. Liikunnan lajivalikoiman mielenkiinto ja lajien määrän sopivaksi kokeminen vähensi poissaoloja.

90 -luvun koulu-uudistukset muuttivat liikunnan ammatillisessa peruskoulutuksessa pääosin valinnaiseksi aineeksi. Tämä muutos viestii oppilaille sen, että koulutuksellisesti liikunta ei ole tärkeä eikä niin tarpeellinenkaan oppiaine ammatillisella puolella. Tämä tutkimus osoitti kuitenkin selvästi sen, että liikuntatuntien tarpeelliseksi kokeminen vähensi poissaoloja liikuntatunneilta. Neljä viidestä oppilaasta piti edelleen liikuntaa oppiaineena tarpeellisenä ja vain 4 oppilasta 160:stä ajatteli, että liikuntaa oppiaineena ei tarvita.

Tämä tutkimus antoi vastauksia liikuntatuntien poissaoloihin. Kuitenkin poissaolot liikuntatunneilta ja yleensä koulusta ovat monen syyn seuraus, joten tutkittavaa on vielä jäljellä.

Avainsanat: poissaolot, koululiikunta, ammatillinen koulutus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	LIIKUNNANOPETUS AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	7
	2.1 1970 – ja 1980 – luku	7
	2.2 1990 – luku	8
3	POISSAOLOT KOULUSTA	15
	3.1 Poissaolojen syyt ja määrät	15
	3.2 Valinnaisuus	16
4	LIIKUNTATUNTIEN POISSAOLOIHIN LIITTYVIÄ TEKIJÖITÄ	18
	4.1 Oppilas	18
	4.2 Motivaatio	19
	4.3 Liikuntatuntien sisältö	22
	4.3.1 Viihtyvyys	22
	4.3.2 Liikuntalajit	23
	4.3.3 Sosiaaliset suhteet ja yhteishenki	25
	4.4 Opettaja	26
5	TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS JA ONGELMAT	28
6	TUTKIMUSMENETELMÄT	31
	6.1 Koehenkilöt ja kyselyn suorittaminen	31
	6.2 Mittausmenetelmät	32
	6.3 Aineiston analyysi	33

6.4	Reliabiliteetti	34
6.5	Validiteetti	35
7	TUTKIMUSTULOKSET	36
7.1	Liikuntatuntien poissaolot	36
7.1.1	Poissaolojen määrät	36
7.1.2	Poissaolojen syyt	37
7.1.3	Liikuntatuntien poissaolot ja muiden tuntien poissaolot	37
7.1.4	Luokan ja liikuntakurssin vaikutus poissaoloihin	38
7.2	Oppilaaseen liittyvät tekijät poissaoloissa	39
7.2.1	Oppilaan yleinen opiskeluasenne	39
7.2.2	Liikunnan tarpeellisuus oppiaineena	40
7.2.3	Yöunen määrä ja aamuväsymys	41
7.2.4	Oppilaan huolet ja ongelmat	42
7.2.5	Oppilaan tekemä ansiotyö	42
7.2.6	Tupakointi	42
7.2.7	Alkoholinkäyttö	43
7.2.8	Oppilaan liikuntataidot	44
7.2.9	Oppilaan sisäinen motivaatio liikuntaan	45
7.3	Liikuntatunteihin liittyvät tekijät poissaoloissa	46
7.3.1	Oppilaan viihtyvyys liikuntatunneilla	46
7.3.2	Liikuntatuntien lajien määrä ja lajivalikoima	47
7.3.3	Yhteishenki ja ilmapiiri liikuntatunneilla	48
7.3.4	Liikuntatunnin ajankohta	49
7.4	Liikunnanopettajan toiminta ja motivaatio	49
8	POHDINTA	50
	LÄHTEET	54
	LIITTEET	59

1 JOHDANTO

Suomalainen koulujärjestelmä on kokenut muutoksia ja uudistuksia koko olemassaolonsa ajan. Viimeiset kolme vuosikymmentä, jotka tutkija on koulumaailmassa ollut liikunnanopettajana, ovat merkinneet kiihtyvää ja voimakasta muutosten aikaa. Yhteiskunnan muuttuessa koulumaailma on muuttunut myös. Oppilaat ovat toisenlaisia kuin kolmekymmentä vuotta sitten. Auktoriteetin kunnioitus on hävinnyt ja samalla oppilaat ovat muuttuneet avoimemmiksi, mutta eivät varmaankaan helpommiksi opettaa. Ongelmat muuttuvat koulumaailmassa. Aikaisemminkin oli oppilaita, jotka olivat välillä luvatta poissa tunneilta, mutta väittäisin tämän hetken poissaolojen koulusta ja myös liikuntatunneilta olevan eri luokkaa kuin ennen. Tutkijan omista muistiinpanoista laskettuna oppilaat olivat liikuntatunneilta poissa kymmenen vuotta sitten eli lukuvuonna 1990-1991 noin 8 %. Lukuvuonna 2000-2001 poissaolomäärät kaksinkertaistuivat 16,5 %:iin. Poissaolojen voimakas lisääntyminen viimeisten vuosien aikana ja siitä johtuvat ongelmat tutkijan omassa työssä olivat syynä tämän aiheen valintaan tutkimukseksi.

Tutkimustietoa ei juuri poissaoloista Suomesta vielä löydy. Tämä tutkimus pyrkii selvittämään poissaolojen määriä liikuntatunneilla. Myös poissaolojen syyt oppilaan arvioimina ovat yksi tutkimuksen alue. Poissaolojen syiden selvittäminen ei luultavasti ole helppoa eikä yksiselitteistä. Vertailu eri luokkien poissaoloista saattaa myös tuoda jotakin olennaista asiaan, kuten myös liikunnan ja muiden aineiden poissaolomäärien vertailu toisiinsa.

Tutkimuksessa tarkastellaan oppilaskohtaisia asioita ja näiden yhteyksiä poissaoloihin. Tällaisia oppilaaseen liittyviä tarkastelukohteita ovat liikuntataidot, oppilaan sisäinen motivaatio liikuntaan ja oppilaan henkilökohtaiset tavat (esim. tupakointi). Tutkittavana on myös se, kuinka tarpeellisena ammatillisen koulutuksen oppilaat pitävät liikuntaa oppiaineena. Oppilaiden yleistä opiskeluasennetta selvitetään ja tutkitaan asenteen yhteyttä liikuntatuntien poissaoloihin.

Liikuntatunteihin liittyvät asiat ovat oma ongelma -alueensa. Tähän alueeseen kuuluu liikuntatunneilla koettu viihtyvyys, ryhmähenki tunnilla ja eri liikuntalajit. Myös liikuntatunnin sijoittuminen eri ajankohtaan päivässä voi vaikuttaa poissaolojen määriin.

Oppilaat arvioivat liikunnanopettajan toimintaa ja hänen motivaatitonsa. Näiden arvioiden ja oppilaiden liikuntatuntien poissaolojen yhteydet kartoitetaan.

Tutkimuksessa pohditaan eri tuloksia hyödyntäen, kuinka 1990 -luvun uudistukset ammatillisessa koulutuksessa ovat vaikuttaneet liikuntatuntien poissaoloihin.

2 LIKUNNANOPETUS AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

2.1 1970 – JA 1980 -LUKU

Ammatillinen peruskoulutus toteutettiin 70- ja 80-luvuilla ammattikouluissa, joiden nimet muutettiin ammattioppilaitoksiksi 80-luvulla. Koulutuksen rakenne säilyi 70- ja 80-luvuilla melko muuttumattomana. Tuntimäärä vakiintui oppilailla 80-luvulla 35 tuntiin viikossa. Oppilaat valitsivat tietyn opintolinjan (esim. auton asentaja, levyseppähitsaaja, parturikampaaja jne) heti opiskelunsa alussa ja suorittivat opintonsa samassa luokkayhteisössä. Saman luokan oppilaiden lukujärjestyksessä ei juuri eroja ollut. Lukujärjestys oli myös kiinteä eli syksyllä saatu lukujärjestys pysyi muuttumattomana lukuvuoden loppuun.

Liikunnan ja terveystiedon asema oli ammatillisessa koulutuksessa vakaa. Ainetta opetettiin 2 tuntia viikossa läpi opiskeluajan. Terveystiedon opetuksen määrä oli ½ viikkotunnista 1 viikkotuntiin ensimmäisellä luokalla.

Vaasan ammattikoulussa, sittemmin Vaasan ammattioppilaitoksessa, joka oli keskisuuri opetusyksikkö (n. 600 oppilasta), oli 1970- ja 1980-luvuilla pääsääntöisesti 3 liikunnanopettajaa. Liikuntatuntien määrä oli kolmivuotisilla opiskelulinjoilla 3x76 tuntia eli opiskeluaikana oppilaan normaali liikunta- ja terveystietotuntien yhteismäärä oli 228 tuntia.

2.2 1990 - LUKU

Viimeiset kymmenen vuotta ovat olleet ammatillisessa koulutuksessa muutoksen aikaa. Muutokset ovat saaneet alkumääräyksensä valtion taholta. Kunnat ovat täydentäneet usein määräyksiä. Oppilaitokset ovat ammatillisen koulutuksen puolella tehneet omat opetussuunnitelmansa ja näin määrittäneet opiskelijoiden ja opettajien työn sisältöjä.

Jokainen oppiaine on joutunut sopeutumaan ja muuttumaan nopeassa tahdissa. Liikunta ja terveystieto oppiaineena on tuntimääriensä ja resurssiensa menettäjänä yksi pahimmista.

Talouslama iski Suomen talouteen 1990-luvun alkupuolella. Pankkikriisi ja valtion kymmenien miljardien pankkituet aiheuttivat taas julkiselle sektorille paineet säästöihin. Ne koettiin myös koulumaailmassa. Valtioneuvosto (14.5.1992) teki opetustoimen säästöpäätökset, joita opetushallituksen määräys (42/011/92, 18.5.1992) täydensi seuraavasti: peruskoulupohjaisessa kouluasteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden opetustuntimäärä voi olla enintään 32 tuntia viikossa; ylioppilaspohjaisilla luokilla enintään 30 tuntia viikossa. Muutos ei koske peruslinjan yleisjaksoa, jossa on 35 tuntia viikossa.

Tämä muutos tuntimäärissä aiheutti 3 tunnin vähennyksen viikkotunneissa toisille ja kolmansille luokille. Ammattikouluasetuksen (491/87) 19. pykälän toisen momentin mukaan oppilaitoksen koulukohtaisista opetussuunnitelmista päättää valtakunnallisten perusteiden mukaisesti oppilaitoksen johtokunta opettajakuntaa kuultuaan. Vaasan ammattioppilaitoksessa johtokunta päätti (17.6.1992) yhtenä vähennyskeinona liikunnan opetuksen supistamisen kahdesta viikkotunnista yhteen viikkotuntiin 2- ja 3-luokilla. Tämä toimenpide aiheutti oppilaan liikunnan tuntimäärien pudotuksen entisestä 228 tunnista koko ammattioppilaitoksen opiskelun ajalta 152 tuntiin.

Seuraava isompi uudistus koettiin ammatillisessa koulutuksessa syksyllä 1995. Oppiaineiden valinnaisuudet tulivat silloin ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen rakenteen ja sisältöjen uudistaminen perustuivat valtioneuvoston (18.6.1993) tekemään päätökseen koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmaksi vuosille 1991 - 1996. Työn lähtökohtana olivat myös valtioneuvoston (26.5.1994) tekemä päätös ammatillisen koulutuksen koulutuspituuksista sekä opetusministeriön päätökset nuorten ammatillisen koulutuksen rakenteesta (7.6.1994) ja nuorten ammatillisen koulutuksen kaikille opiskelijoille yhteisistä opetussisällöistä (27.7.1994).

Opetussuunnitelmat uudistettiin opetushallituksen johtokunnan (11.3.1994) tekemän päätöksen ja siihen liittyvän virikeaineiston *Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmauudistus* mukaisesti. Julkaisu korvasi ammattikasvatushallituksen vuonna 1990 hyväksymän opetussuunnitelman yhteisen osan 1.8.1995 jälkeen alkavassa koulutuksessa.

Kyseisellä koulu-uudistuksella oli taustansa ja tärkeät tavoitteensa, mutta käytännön koulumaailmassa se toi ennenkaikkea oppilaiden oikeuden tehdä joitakin valintoja omassa opiskelussaan. Uudistus koski ensisijaisesti ns. yhteisiä opintoja. Ammattityö ja ammatilliset teoria-aineet säilyivät uudistuksen jälkeenkin pakollisina. Seuraavaksi esittelen lyhyesti *Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmauudistuksen*, ja siitä liikunnan ja terveystiedon kannalta olennaisimmat asiat, jotka löytyvät ammattikasvatushallituksen julkaisusta Yhteiset opinnot (1994, 17-18).

Oppilaiden opiskelu koostui ammatillisista opinnoista, joita oli 3-vuotisessa koulutuksessa 90 opintoviikkoa. Sitten oli yhteiset opinnot 20 opintoviikkoa ja ns. vapaasti valittavat opinnot 10 opintoviikkoa. Yhteiset opinnot jakaantuivat pakollisiin yhteisiin opintoihin, joita oli 11 tai 12 opintoviikkoa.

Pakolliset yhteiset opinnot:

<i>Äidinkieli ja viestintä</i>	4 ov/3 ov
<i>Toinen kotimainen kieli</i>	1 ov/2 ov
<i>Vieras kieli</i>	2 ov

<i>Matematiikka</i>	<i>3 ov</i>
<i>Yhteiskunta- ja työelämätieto</i>	<i>1 ov</i>
<i>Liikunta ja terveystieto</i>	<i>1 ov</i>

Yhteensä *12 ov*

Valinnaiset opinnot muodostuivat kolmen ryhmän oppiaineista, joista opiskelija valitsi vähintään kaksi opintoviikkoa kustakin seuraavista ryhmistä (yhteensä kuusi opintoviikkoa) sekä edelleen kaksi opintoviikkoa mistä tahansa allaolevista aineista.

Matemaattis - luonnontieteelliset opinnot.

Matematiikka, tietotekniikka, fysiikka ja kemia, ympäristötieto

Humanistis - yhteiskunnalliset opinnot.

Yhteiskunta- ja työelämätieto, äidinkieli, vieraat kielet/toinen kotimainen kieli, yritystoiminnan perusteet, psykologia

Kulttuuri- ja katsomusopinnot.

Liikunta ja terveystieto, taide- ja kulttuurikasvatus, etiikka, vieraat kulttuurit

Tällä uudistuksella oli siirrytty ammatillisen koulutuksen puolella kokonaan uuteen tilanteeseen liikunnan ja terveystiedon osalta. Pakollinen liikunta ja terveystieto oli enää ammatillisessa koulutuksessa 1 opintoviikko. Yksi opintoviikko merkitsi oppilaitoksesta riippuen 20 -38 tuntia. Vaasan ammattioppilaitoksessa opintoviikko oli 30 -35 tuntia. Lisäksi oppilaalla oli mahdollisuus ottaa liikunnan valinnaiskursseja 0 - 4 opintoviikkoa.

Oppiaineiden kesken syntyi tavallaan kilpailutilanne oppilaiden suosiosta. Opettajat keksivät hyviä nimiä kursseilleen ja myös kurssien sisällöt yritettiin saada mielenkiintoisiksi. Liikunnanopettajatkin seurasivat ajan henkeä; Ota rennosti, älä hellitä; maila käteen ja menoksi; kuntoremontti jne. kertovat jotakin myös kurssien sisältöpainotuksista.

Opettajat markkinoivat omia kurssejaan, kuka enemmän ja kuka vähemmän. Oma työllisyystilanne ratkaisi varmaan innokkuuden pitkälti. Koulun lukujärjestyksen tekijä piteli myös ohjaksia tukevasti valinnaisuuksia suunniteltaessa. Myös ammattiaineiden opettajat, jotka olivat usein luokanvalvoja, pystyivät vaikuttamaan luokan ja samalla yksittäisenkin oppilaan valintoihin.

Liikunnan opetukseen valinnaisuudella oli monia vaikutuksia. Entinen luokkayhteisömalli korvaantui usein monen eri luokan oppilaista kootulla sekaryhmällä. Vaasan ammattioppilaitoksessa pyrittiin jos mahdollista säilyttämään alkuperäiset luokkayhteisöt. Liikunta pärjäsi oppilaiden valinnoissa hyvin muiden oppiaineiden joukossa. Vaasan ammattioppilaitoksessa valittiin 1 opintoviikko ensimmäisen luokan kevääksi valinnaisaineryhmästä *kulttuuri- ja katsomusopinnot*. Liikunta oli selvästi suosituin valinta oppilaiden joukossa vuosina 1995-1999. Selvä enemmistö noin 80 % oppilaista valitsi liikunnan valinnaiskurssin molempina vuosina. Poikavaltaisissa tekniikan- ja liikenteen alan luokissa liikunnan valinta oli 95 %.

Oppilaiden valinnat esimerkinomaisesti Vaasan ammattioppilaitoksen toisen luokan opiskelijoilla keväältä -98 osoittaa selvästi myös valintojen runsauden (liite1). Valinnaiskurssien lukumäärä oli 39, ja oppilaiden valinnat kattoivat lähes kaikki valittavissa olevat kurssit. Järkevien lukujärjestyksien tekeminen vaikeutui ja silti aina oppilaan lukujärjestykseen ei tullut hänen valitsemaansa valinnaiskurssia. Tämä aiheutti taas sen, että oppilas joutui miettimään uuden valinnaiskurssin itselleen yleensä ao. kurssin opettajan ja opinto-ohjaajan kanssa. Monissa yksittäisissä oppilasvalinnoissa tehtiin paljon työtä, mutta silti oppilas ei ollut tyytyväinen siihen mitä ” joutui ” valitsemaan.

Yleisesti koko Suomea ajatellen liikunta ammatillisen koulutuksen puolella erilaistui eri kouluissa. Lähes jokainen oppilaitos kehitti omat tapansa hoitaa valinnaisuudet ja vapaasti valittavat opinnot. Liikunnan ja terveystiedon osalta jouduttiin tilanteeseen, jossa monille eri tahoille piti vakuuttaa oman oppiaineen tarpeellisuus ja hyödyt oppilaan kannalta. Se miten siinä onnistuttiin eri puolilla, käy ilmi kyselystä SAKU:n koulutuspäivillä 5.-6.10.1996 (liite 2). Liikunnanopettajat olivat kysyneet oppilaidensa mielipiteitä ja pääsääntöisesti oppilaat kokivat uuden tilanteen myönteisenä. Samassa

kyselyssä opettajat antoivat oman näkemyksensä muutoksesta. Kriittistä ja tuomitsevaa suhtautumista uudistukseen oli ehkä saman verran kuin ymmärtävää ja tilanteeseen sopeutuvaa (liite 3, 4). Valinnaisuuksien mukaantulo ja oppilasryhmien kerääminen liikuntaan monelta luokalta olivat yhtenä syynä myös isompiin oppilasryhmiin.

Viiimeisin uudistus oli Valtioneuvoston päätös tutkintojen rakenteesta ja yhteisistä opinnoista (25.2.1999). Tässä päätöksessä ammatilliseen 120 opintoviikon laajuiseen perustutkintoon kuuluu:

- 1) ammatillisia opintoja ja niitä tukevaa työssäoppimista 90 opintoviikkoa
- 2) ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia ja ammattitaitoa täydentäviä yhteisiä opintoja 20 opintoviikkoa; sekä
- 3) vapaasti valittavia opintoja 10 opintoviikkoa

Yhteiset opinnot sisältävät pakollisia opintoja 16 opintoviikkoa ja valinnaisia opintoja neljä opintoviikkoa.

Pakolliset opinnot ovat:

<i>äidinkieli</i>	<i>4 opintoviikkoa</i>
<i>toinen kotimainen kieli</i>	<i>1 opintoviikko</i>
<i>vieras kieli</i>	<i>2 opintoviikkoa</i>
<i>matemaattis-luonnon-</i> <i>tieteelliset opinnot</i>	
<i>matematiikka</i>	<i>3 opintoviikkoa</i>
<i>fysiikka ja kemia</i>	<i>2 opintoviikkoa</i>
<i>humanistis-yhteiskunnal-</i> <i>liset opinnot</i>	
<i>yhteiskunta-,yritys- ja</i> <i>työelämä-tieto</i>	<i>1 opintoviikko</i>
<i>liikunta ja terveystieto</i>	<i>2 opintoviikkoa</i>
<i>sekä</i>	
<i>taito- ja taideaineet</i>	
<i>taide ja kulttuuri</i>	<i>1 opintoviikko</i>

Valinnaisia opintoviikkoja 0 - 4 sai periaatteessa valita niinkuin halusi, mutta lukujärjestykselliset seikat asettivat valinnoille omat rajansa.

Liikunta ja terveystieto sai yhden opintoviikon lisää. Vaasan ammattioppilaitoksessa tämä tarkoitti sitä, että 1.8.2000 alkaen talonrakennus- ja lvi-opiskelijoilla oli 2 opintoviikkoa pakollista liikunta ja terveystietoa.

1.8.2000 Vaasan ammattioppilaitos yhdistyi isompaan yksikköön, nimittäin Vaasan ammattiopistoon. Samana vuonna myös muut teknilliset linjat tulivat viimeisimmän uudistuksen piiriin.

Liikunnassa ja terveystiedossa on Vaasan ammattioppilaitoksessa ollut koko ajan sellainen käytäntö, että pakolliset liikunta- ja terveystietotunnit pidetään ensimmäisenä vuonna. Näin valinnaiset kurssit ovat alkaneet joko ensimmäisen opiskeluvuoden keväällä tai toisena opiskeluvuotena. Viimeisin uudistus toi oppilaiden laajentuneen työssäoppimisen (20 opintoviikkoa). Tämä aiheutti sen, että toisen opiskeluvuoden valinnaiset opinnot ovat vain syys- tai kevätlukukaudella. Liikunnan valinnaiset kurssit kestävät vain 4 kuukautta pisimmillään ja sen jälkeen koko opiskeluvuonna ei ole enää liikuntaa. Toinen asia on myös hankala liikunnan kannalta. Valinnaisaine-päivät ovat koulussamme lukujärjestysteknisistä syistä keskiviikko ja torstai. Näin opiskelija, joka on valinnut liikuntaa kolme opintoviikkoa, saa yhtenä päivänä 4 tuntia liikuntaa.

Kolmannen luokan oppilailla on yleensä lukujärjestyksessä vapaasti valittavista opinnoista yksi opintoviikko liikuntaa.

Vaasan ammattioppilaitos on ollut mukana myös pioneerikoulujen joukossa syksystä 1991 alkaen teknillisen alan joustavassa koulutusrakennekokeilussa. Kyseinen kokeilu tarkoitti pääpiirteissään sitä, että oppilaat tutustuivat vuorollaan teknisen alan eri osastoihin. Osastot ovat sähkö-, metalli-, ja auto-osasto. Osastoihin tutustumisen jälkeen oppilaat valitsevat oman osastonsa ja sieltä oman linjansa. Tämä ns. kierto eri osastoilla kesti aluksi ensimmäisen opiskeluvuoden. Vuodesta kierto on lyhentynyt nykyisellään alle puoleen lukuvuodesta. Tämän kokeilun ja nyt jo pysyvän mallin mukainen opiskelu

aiheuttaa liikunnassa sen, että kertaalleen muodostunut liikuntaryhmä hajoaa. Tutuksi tullut luokka purkaantuu ja taas on luotava uudet vuorovaikutussuhteet.

Vaasan ammattioppilaitos on järjestänyt koulutusrakennekokeiluun liittyen mahdollisuuden lukio- opetukseen ja ylioppilastutkintoon. Vaasan ammattioppilaitoksen yhteistyökumppanina on ollut Vaasan lyseon lukion aikuislinja. Niiden oppilaiden määrä on kasvanut, jotka ovat suorittaneet näitä yhdistelmäopintoja. Ainoa huono asia liikunnan opetuksen kannalta on se, että näillä oppilailla ei juuri ole valinnaisia aineita. Opiskeltavien asioiden määrä on sellainen, että aikaa ei jää liikunnalle. Valinnaisia liikuntakursseja ei ole, joten pakollinen liikunta ja terveystieto, 1 tai 2 opintoviikkoa on kaikki liikunnasta kolmen opiskeluvuoden ajalta.

3 POISSAOLOT KOULUSTA

3.1 POISSAOLOJEN SYYT JA MÄÄRÄT

Oppilaiden poissaoloista ei löydy Suomessa kattavaa tilastointia. Ainakaan valtakunnallisesti sellaista ei mikään taho tai instanssi tee.

Yksittäisiä tutkimuksia ja kannanottoja poissaoloihin sentään löytyy. Kallion lukion poissaoloja oli selvitetty syyslukukaudelta 1986 (Norri 2000). I-luokilla poissaoloja oli 8%, II-luokilla poissaoloja oli 13% ja III-luokilla poissaoloja oli jo 20% tunneilla. Erikseen laskettiin ns. suurpoissaolijat (yli 100 tuntia). I-luokat 2%, II-luokat 6%, III-luokat 19% oppilaista. Koulun rehtorin käsitys poissaolon syistä oli seuraava:

- työssäkäynnin yleistyminen
- huvittelutottumusten lisääntyminen
- koulunkäynnin arvostuksen lasku
- opetuksen kurssimuotoisuus

Poissaoloja käsittelevät Rauste-von Wright, Kauri ja Niemi, joiden tutkimuksessa (1977, 1-3) todettiin, että vähiten poissaoloja on parhaiten koulussa menestyvillä. Oppilaiden itsensä ilmoittamien luvattomien poissaolojen syyt olivat:

- koulunkäyntimotivaation puuttuminen
- sosiaalinen pelko ja suoriutumispelko
- koulunkäynnin hyödyttömäksi kokeminen

Ammattioppilaitoksien oppilaiden luvattomia poissaoloja ja muitakin opetuksessa olevia häiriötekijöitä on kartoitettu (Ihatsu ja Ruoho, 1997). Kyselyssä 117 ammattioppilaitoksen opettajaa arvioi oppilaidensa häiriökäyttäytymistä. Pahimmiksi ongelmiksi ammattioppilaitoksen puolella nousivat huolimaton työskentely, kotitehtävien laiminlyönti ja poissaolot. Eri osastoilla ja mahdollisesti myös eri oppilaitoksissa ongelmat ovat erilaisia. Teoriatunneilta ollaan enemmän poissa kuin työaineiden tunneilta.

3.2 VALINNAISUUS

Valinnaisuuden lisääminen tai vähentäminen koulumaailmassa on keskustelunaiheena jatkuvasti ajankohtainen. Kouluilla on osin erilaiset valinnaisaine kurssinsa. Opettajien markkinointi oman aineensa valinnaiskursseista lisääntyy. Opettajan työpaikkakin saattaa olla riippuvainen siitä miten hyvin kurssit ”myyvät” (Jauhiainen 1995, 130).

Valinnaiskurssien suunnitteleminen edesauttaa parhaimmillaan oppilaan valinta- ja päätöksentekotaitojen kehitystä. Opettaja parhaimmillaan voi ohjata oppilasta oikeisiin ajattelumalleihin ja sitä kautta oppilaalle tärkeisiin valintoihin. Valinnat totuttavat oppilaan oman työnsä suunnitteluun. Valinnat vähentävät oppilaan kritiikkiä koulutusta kohtaan (Vuorinen & Välijärvi 1994, 19-20, 54).

Blom ja Lipsanen (1993, 10) näkivät tavoitteena valinnaisliikunnassa oppilaan oman vastuun. Oppilas on aktiivinen osallistuja, eikä enää vain opetuksen kohde. Haittapuolena oppilas joutuu usein vaihtuviin ryhmiin ja sen myötä ns. luokkahenki on häviämässä.

Valinnaisuudelle koululiikunnassa antoi kritiikkiä Helin (1996). Pakollisten liikuntatuntien muuttumista valinnaiseksi Helin ei pidä hyvänä. Syyn tähän kehitykseen hän näkee tämän hetken päättäjien huonoissa koululiikuntakokemuksissa. Helinin arvostelu kohdistuu myös siihen asiaan, että liikuntaa eniten tarvitsevat oppilaat usein jättävät valinnaisliikunnan valitsematta.

Liikunnan valintaan vaikuttavia asioita tutki Browne (1992). Australialaistyttöjen merkittävin valintaperuste oli liikunnasta pitäminen (99 %). Valitsematta jättäneet näkivät liikunnan tulevaisuuden kannalta hyödyttömänä valintana tai sitten lukujärjestykselliset seikat estivät liikunnan valitsemisen. Kilpailullisuus liikuntatunneilla oli joillekin syy liikunnan valitsemattomuudelle.

Hiltunen (1998, 38,39) tarkasteli peruskoululaisten ja lukiolaisten valinnaisliikunnassa oppilaan fyysisen kunnon ja vapaaehtoisen koululiikunnan yhteyttä. 92 % oppilaista, jotka eivät osallistuisi vapaaehtoiseen koululiikuntaan, arvioi myös oman fyysisen

kuntonsa heikoksi tai keskinkertaiseksi. 95 % liikuntaa valitsevista oppilaista puolestaan arvioi kuntonsa hyväksi tai keskinkertaiseksi. Yli puolet (51 %) oppilaista, jotka osallistuisivat vapaaehtoiseen koululiikuntaan, piti liikuntaa tärkeänä kouluaineena. Vain 7 % niistä oppilaista, jotka eivät valinneet liikuntaa, arvosti liikuntaa tärkeänä. Hiltunen (1998, 43) sai tutkimuksessaan tulokseksi, että oppilaista kolme neljästä oli valinnut valinnaisliikuntaa, pojat tyttöjä enemmän (80% ja 64 %).

Valinnaisuuden lisääminen on nähty monella taholla tärkeänä oppilaan motivaatiota lisäävänä tekijänä. Valinnaiskurssien sijoittaminen oppilaiden lukujärjestykseen onnistuneesti on usein vaikeata. Osa oppilaista voi joutua ottamaan sellaisen valinnaiskurssin, jota hän ei olisi halunnut. Jos näin käy, poissaoloja tunneilta varmaankin on. Mikä yleisempi merkitys on liikunnan muuttamisella lähinnä valinnaiseksi oppiaineeksi? Lisääntykö liikunnan arvostus oppiaineena oppilaiden keskuudessa?

4 LIIKUNTATUNTIEN POISSAOLOIHIN LIITTYVIÄ TEKIJÖITÄ

4.1 OPPILAS

Hakala (1995) korostaa sellaista liikunnanopetusta, joka on yksilön huomioonottava. Tavoitteena on tasavertainen opetustilanne kaikille oppilaille. Tasa-arvoisuus ei tarkoita samanlaista kohtelua kaikille vaan erilaista, koska tasa-arvo edellyttää jokaisen oppilaan yksilöllistä huomioonottamista. Oppilaiden erilaiset kyvyt, resurssit ja aikaisemmat kokemukset ovat toisistaan poikkeavia. Oppimistilanteet on luotava niin, että sekä motorisesti heikommät että paremmät saavat liikunnasta myönteisen kokemuksen. Pyrittäessä yksilöt huomioonottavaan liikuntaan, jossa tavoitteena on liikkuva lapsi, eikä liikutettava luokka, vahvistetaan myös oppilaan minäkäsitystä (Hakala 1995, 32-35).

Oppilaan itsearvostusta ja minäkäsitystä tutki Sarlin (1995, 111) . Hän totesi oppilaan itsearvostuksen hyväksi, jos oppilas pitää liikuntaa tärkeänä ja kokee itsensä päteväksi liikunnassa. Jos oppilas pitää liikuntaa tärkeänä, mutta kokee itsensä huonoksi liikunnassa, itsearvostus on huono. Vähemmän taitavan ja huonokuntoisenkin oppilaan itsearvostus on hyvä, jos hän ei yliarvosta liikuntaa ja pitää itseään pätevänä liikkumaan. Vaikka kunto olisi hyvä ja taidot kohdallaan, voi itsearvostus olla huono, jos kokee itsensä liikunnassa huonoksi ja pitää liikuntaa tärkeänä.

Varstala (1996, 14-15) huomioi liikunnanopetuksen erilaisuuden moniin muihin kouluaineisiin verrattuna. Suoritteet ovat julkisia eli ne näkyvät tunnilla. Oma ulkomuoto voi joutua pilkan ja arvostelun kohteeksi. Jotkut liikuntalajit ja suoritukset voivat aiheuttaa ahdistusta tai pelkoa loukkaantumisesta. Pelkoa voi aiheuttaa myös riittämättömät taidot.

Opettajalle suurimmat haasteet tarjoavatkin ei-liikunnalliset lapset (Penttinen 1995, 37-47). Kömpelöille, lihaville, motorisesti heikoille ym. koululiikunta on usein ainoa ohjattu liikkumisen muoto. Juuri siksi koululiikunnasta saaduilla myönteisillä kokemuksilla on

tärkeä merkitys näiden oppilaiden kannalta. Opettaja on avainasemassa sellaisten oppituntien organisoijana, jossa myös ei-liikunnallisten oppilaiden tarpeet tulevat huomioonotetuksi.

Telama ja Kahila (1994, 152-156) huomioivat liikuntatuntien merkityksen yksilön kehitykselle ja koko persoonalle. Liikunta oikein toteutettuna tukee yksilöä, mutta vastaavasti huonot liikuntatunnit vaikuttavat negatiivisesti. Negatiivisesti koululiikunnan kokeneiden oppilaiden määrä on suhteellisen pieni, mutta toistuvat pelkotilat ja ahdistuneisuuden kokemukset eivät saa kuulua liikuntatuntiin.

Havinen ja Kinnunen (1997, 62) huomasivat tapaustutkimuksessaan sen, että sellaisille oppilaille, joilla oli joku vamma ja opettaja ei ollut ottanut asiaa vakavasti, oli jäänyt katkeria koulumuistoja. Tämä aiheutti samoin ristiriitatilanteita oppilaan ja opettajan välille.

Oppilaan yksilöllisyyden huomioonottaminen on tärkeätä liikunnanopetuksessa. Jos liikunnanopetus ei huomioi yksilöä omine persoonallisine tarpeineen, poissaoloja liikuntatunneilla on enemmän. Yksilön unohtava, vain ryhmän liikuttamiseen keskittyvä liikunnanopetus ei riitä. Oppilaan henkilökohtaiset huolet voivat aiheuttaa poissaoloja koulusta. Merkityksensä saattaa olla myös oppilaan elämäntavoilla, kuten alkoholinkäytöllä. Vapaa-aikana tehty palkkatyö voi vaikuttaa myös poissaoloihin liikuntatunneilta.

4.2 MOTIVAATIO

Luopajarvi (1993, 299-302) tutki ammattioppilaitoksen opiskelijoiden motivaatioperustaa selittäviä tekijöitä. Parhaiten motivaatiota selitti oppimisen ilon kokeminen. Pääsy sille opintolinjalle (esim. metallin työstötekniikka), jolle halusi ensisijaisesti, oli selvä motivaation lisääjä opiskelun aikana. Alhaisia motivaatioita selitti tässä tutkimuksessa opettajaan ja opetusjärjestelyihin liittyvät tekijät.

Oppimisen iloa voidaan pitää ihmisen sisäisenä motivaationa, joka on ihmisen luontainen taipumus ryhtyä toimimaan oman mielenkiintonsa perusteella ja näin harjoittaa omia kykyjään. Tällainen motivaatio ei tarvitse välttämättä mitään näkyvää ulkoista palkkiota. Liikunnassa sisäinen motivaatio on tärkeää toiminnassa pysymisen kannalta (Liukkonen & Telama 1997, 8-12).

Liukkonen ja Telama (1997, 11) muotoilivat valmennustoiminnan motivaatioilmaston Amesin ja Epsteinin pohjalta. Tämä malli sopii mielestäni hyvin liikuntatuntejakin kuvaamaan.

KUVIO 1. Malli valmennustoiminnan motivaatioilmastosta

(Liukkonen, Telama 1997)

	Minäsuuntautunut ilmasto	Tehtäväsuuntautunut ilmasto
Tehtävä/resurssit	samanlaiset kaikille, vain lahjakkaat huomioidaan	eriytyneitä lasten edellytysten mukaisesti, jokainen tärkeä ryhmässä
Auktoriteetti	kontrolloiva	lasten vastuullisuutta ja valintaa korostava
Palkitseminen	julkista, normatiivista kilpailumenestystä	yksityistä ja yksilöllistä yrittämiseen liittyvää
Ryhmittely	kilpailullisiin tehtäviin	yksilöllisiin/yhteistoiminnallisiin tehtäviin
Arviointi	normatiivista, julkista, lopputulos ratkaisee, virheistä moititaan, kilpailua arvostetaan	yksilöllinen kehitys, huomio prosessiin, virheet oppimista yhteistyötä arvostetaan
Ajankäyttö	suoritus aika rajattua	suoritus aika joustavaa

Tehtäväsuuntautuneen ilmaston on huomattu lisäävän nuorten motivaatiota ja viihtyvyyttä riippumatta koetusta pätevyyden tunteesta (Liukkonen ym. 1998, 74-75). Papaioannou (1995, 18-34) havaitsi oppilaiden sisäisen motivaation lisääntyneen ja ahdistuneisuuden vähentyneen huonompien oppilaiden keskuudessa, kun he pelasivat parempien oppilaiden kanssa tehtäväsuuntautuneessa oppitunti-ilmastossa.

Mitchell ja Chandler (1993) paneutuivat liikunnanopettajan mahdollisuuksiin ja keinoihin lisätä oppilaiden motivaatiota. Ensimmäiseksi opettajan pitää luoda oppilaalle useita onnistumisen elämyksiä. Epäonnistumista ei liikunnassa voi tietenkään välttää ja siksi on tärkeätä kannustaa yrittämistä. Kolmanneksi opettajan kuuluu painottaa aina itse tekemistä ja oppilaan kehittymistä, ei niinkään tulosta. Tästä selvä esimerkki kasvattajan toiminnassa on kun nuorelta kysytään kilpailusta. Kysy! Minkälainen peli oli? Älä kysy! Voititko tai voititteko? Kerro ja korosta oppilaille liikunnassa suorituskyvyn vaihtelevuutta. Aina ei voi kulkea hyvin ja se kuuluu asiaan. Viimeisenä hyvänä motivointikeinona mainitaan päämäärien luominen liikuntatoimintaan. Tästä esimerkkinä tennisparin pelailu. Päämäärä voi olla 50 kertaa lyönti verkon yli ilman, että pallo kuoleutuu.

Motivoinnin onnistuminen liikuntatunnilla lisää oppilaan sitoutumista toimintaan. Liikuntatuntien mielekkääksi kokeminen lisää läsnäoloa tunneilla. Oppilaan sisäisellä motivaatiolla liikuntaan on varmaankin vaikutusta poissaoloihin. Jos oppilas nauttii liikuntasuorituksistaan, hän tulee mielellään tunnille.

4.3 LIIKUNTATUNTIEN SISÄLTÖ

4.3.1 Viihtyvyys

Luokan ilmapiiri näkyy opettajan ja oppilaiden välisistä suhteista. Oppilaan asenteella on tärkeä merkityksensä luokan ilmapiiriin ja oppilaan omaan viihtymiseen. Luokan ja koulun ilmapiiristä kertoo myös se, miten oppilaat suhtautuvat eri rangaistustoimenpiteisiin (Kari 1977, 62).

Kuusikko ja Virolainen (2000, 83-85) tutkivat jyvaskyläläisten 9-luokkalaisten viihtyvyyttä liikuntatunnilla. He havaitsivat, että koettu pätevyys oli voimakkain yksittäinen selittäjä. Korkein viihtyvyys oli oppilailla, joiden pätevyys oli korkea ja jotka olivat tehtäväorientoituneita tai toimivat tehtäväilmastossa. Samassa tutkimuksessa viihtymisen taso oli matalampi tilanteessa, jossa koettu pätevyys oli vahva ja kilpailuilmasto matala. Oppilaat, joilla koettu pätevyys on vahva, eivät välttämättä viihdy erityisen hyvin oppitunneilla, joissa kilpailua ei esiinny ja omien taitojen vertaaminen muiden taitoihin ei oikein onnistu.

Duda (1992) huomioi oppilaan tehtäväorientoitumisen vaikuttavan positiivisesti sisäiseen motivaatioon, tyytyväisyyteen ja viihtymiseen. Pätevyyden tasolla ja saavutetulla lopputuloksella ei lapselle ole niin suurta merkitystä, jos lapsi on tehtäväorientoitunut.

Lukion oppilaat vertasivat liikuntaa neutraalina pitämäänsä kouluaineeseen ja 64 % oppilaista koki liikunnan mielenkiintoisena ja 14 % pitkästyttävänä. Hauskoina liikuntatunteja piti 61 % ja ikävinä 17 % oppilaista (Silventoinen 1989, 52,55).

Eri tutkimukset Suomesta antavat jokseenkin yhdenmukaisen tuloksen niiden oppilaiden osuudesta, jotka kokevat koululiikunnan epämiellyttävänä. Kokkonen ja Salminen (1989, 50) havaitsivat yhdeksäsluokkalaisista koululiikunnan kielteisen vaikutuksen joka kymmenenteen oppilaaseen. Leván ja Väisänen (1986, 38) kysyivät liikuntatuntien jälkeisiä tunteja ja 10 % oppilaista tunsivat olonsa alakuloiseksi.

Vaasan ammattiopiston tekniikan ja liikenteen koulutuslalla (entinen Vaasan ammattioppilaitos) on kysytty keväisin oppilaiden tyytyväisyyttä eri asioihin ja eri oppiaineiden opetukseen oppilaitoksessa. Liikuntaa ei ole tiedusteltu omana aineena vaan siihen on lisätty myös työsuojelu ja ergonomia, jota osin opettavat työopettajat. Silti oppilaiden tyytyväisyys liikuntaan ja terveystietoon (ergonomia ja työsuojelu) on kärjessä vertailussa muihin kysytyihin asioihin ja oppiaineisiin (Liitteet 5 ja 6).

Poissaoloihin liikuntatunneilta viihtyvyydellä saattaa olla merkitystä. Viihtyvyyden puuttuessa lähes kokonaan jonkun oppilaan mielestä liikuntatunneilta, hän voi jäädä tulematta liikuntatunneille. Ilon ja mielenkiinnon kokeminen liikuntatunneilla on jonkinlainen tae oppilaan tulemisesta liikuntaan. Myös liikunnan nykyisillä tuntimäärillä ammatillisessa peruskoulutuksessa yhä tärkeämmäksi toiminnan tavoitteeksi muodostuu vaihtelun ja virkistuksen tarjoaminen vastapainoksi muulle koulutyölle.

4.3.2 Liikuntalajit

Oppiaineen tuntimäärä vaikuttaa opetuskokonaisuuteen. Liikuntatuntien vähyys muihin aineisiin verrattuna saattaa yksipuolistaa lajivalikoimaa. Opetuksen luonne määräytyy pitkälti siitä keskitytäänkö muutamaan liikuntalajiin vai ”nykäistäänkö” vähän kaikkea. Kumpikin ratkaisu on tavallaan huono ja tyytymättömyyttä aiheuttava (Virkkunen, 1996).

Silventoinen (1989, 47-49) havaitsi tutkimuksessaan poikien suosimia lajeja olevan lentopallo, jalkapallo, pesäpallo ja uinti. Tytöille mieluisia lajeja olivat pesäpallo, lentopallo, uinti ja musiikkiliikunta. Lajit, jotka eivät saaneet suosiota pojilla olivat telinevoimistelu, musiikkiliikunta ja yleisurheilu. Tytöillä epämieluisia lajeja olivat telinevoimistelu, hiihto ja yleisurheilu.

Hiltunen (1998, 54) kysyi tutkimuksessaan oppilailta liikuntalajeista, joita he toivoisivat koululiikunnassa olevan. Oppilaat halusivat ns. muotilajeja kuin myös koulussa

vähemmän opetettuja taitoja, kuten itsepuolustusta, seinäkiipeilyä, lumilautailua ja kuntosalityöskentelyä. Nykyistä enemmän oppilaat toivoivat tennistä, keilailua ja laskettelua.

Holopainen (1982) erittelee tekijöitä, mitkä tekevät liikuntalajista epämiellyttävän. Loukkaantumisen pelko, fyysinen epämiellyttävyys ja naurun alaiseksi joutuminen laskevat telinevoimistelun suosiota. Välineiden puute tai niiden kuljetusvaikeudet, olosuhteiden heikkous sekä kaukaiset suorituspaikat haittaavat maastohiihdon, suunnistuksen ja uinnin arvostusta. Uinnin, suunnistuksen, lento- ja koripallon ja tanssin suosiota laski jännityksen puuttuminen ja toiminnan yksitoikkoisuus.

Havinen ja Kinnunen (1997, 61) havaitsivat tapaustutkimuksessaan selvän yhteisen teeman. Liikuntalajit nousivat esille yhtenä tyytymättömyyttä ja kritiikkiä aiheuttavana aiheena. Lajivalikoimat koettiin liian yksipuolisina. Myös yksilö- ja joukkuelajien osuuksia arvosteltiin. Liiallinen yksilölajien korostaminen teki usean mielestä tunnit liikaa suorituksia arvostaviksi ja kilpailullisiksi. Joukkuelajien liiallinen korostus koettiin helpoksi ja haasteettomaksi tavaksi suorittaa liikuntaa. Joukkuepeleissä aktiiviset touhusivat, muiden ollessa sivustakatsojina. Yksilölajeista ikävimpinä mainittiin telinevoimistelu, hiihto ja juoksu. Joukkuepeleistä eniten moitteita saivat mm. jääpelit, jalkapallo ja koripallo.

Liikuntalajien oikea valinta ja oppilaiden mahdollisuudet vaikuttaa lajivalikoimaan vähentävät oppilaiden kielteistä asennoitumista liikuntatunneilla. Tämä varmaankin estää myös osaltaan oppilaiden turhia poissaoloja. Lajien määrän pitäisi olla riittävän, jotta jokainen oppilas voisi kokea onnistumisia. Liikunnanopettajan oma mielilaji ei saisi olla liikaa määräämässä, mitä tehdään.

4.3.3 Sosiaaliset suhteet ja yhteishenki

Sosiaalisen kasvatuksen katsotaan olevan liikuntakasvatuksen yksi päätavoite. Oppilas joutuu liikuntatunnin eri tilanteissa ottamaan toisen oppilaan huomioon, auttamaan, sopeutumaan normeihin ja sääntöihin. Hän on välillä johtaja ja välillä toisen johdateltavana. Ristiriitatilanteilta ei liikunnassa voi välttyä ja oppilaiden olisi hyvä ratkoa niitä itse mahdollisuuksien mukaan. Kaikki tämä edellyttää sosiaalista vuoropuhelua (Luukkonen & Luukkonen 1995, 17). Myös Singer ja Dick (1980, 119) toteavat liikuntakasvatuksen potentiaaliset mahdollisuudet vaikuttaa oppilaan käyttäytymiseen sosiaalisessa mielessä. Liikunnassa syntyy luonnostaan tilanteita, joihin opettajan on oltava valmis vastuullisesti reagoimaan. Kilpailullisen käyttäytymismallin, jossa vain voitto merkitsee jotakin, omaksuminen tapahtuu helposti. Opettajan oikeanlainen asioihin puuttuminen ja esimerkiksi fair- playn korostaminen antavat oppilaille oikeampaa käyttäytymispuutetta.

Kahila (1993, 12-15) toteaa liikuntakasvatuksen mahdollisuudet opettajan ja oppilaiden vuorovaikutukselle. Monet liikuntalajit ovat sellaisia, jotka vaativat yhdessäoloa ja samalla toisen huomioonottamista. Yhteistyömenetelmien lisääminen vähentäisi työrauhaongelmia ja kouluviihtyvyyttä ja mielenkiintoa koulua kohtaan parantaisi. Yhteistyöskentely on positiivista silloin, kun se innostaa oppilaita, on toiset huomioonottavaa ja toinen toistaan auttavaa. Monet liikuntalajit edellyttävät yhdessäoloa. Näin koululiikunta toimii sosiaalistumisympäristönä. Liikuntatuntien toiminnat synnyttävät sanallista ja toiminnallista vuorovaikutusta (Kahila 1993).

Kari (1990, 74) pani merkille, että sellaisten opettajien luokissa, joissa korostettiin tietojen ja taitojen kehittämistä sekä oppimisen sisäistä palkitsevuutta, oppilaat viihtyivät hyvin ja luokkatovereista selvästi pidettiin.

Sosiaaliset suhteet luokassa oppilaiden kesken ja opettajan ja oppilaiden välillä ovat merkitykselliset. Jos suhteet ovat joltakin osin huonot, viihtyminen liikuntatunneilla vähenee ja tämä todennäköisesti lisää myös poissaoloja.

4.4 OPETTAJA

Opettajan vaikutus oppilaan poissaoloille liikuntatunneilla on merkittävä. Minkälaista liikuntaohjelmaa opettaja suosii, mikä on hänen asenteensa oppilaisiin, minkälainen palaute häneltä tulee oppilasta kohtaan; kaikilla opettajan toimilla vaikutetaan myös siihen, ovatko oppilaat tunnilla vai eivät. Negatiivinen kritiikin antaminen on liikunnanopettajalla liian yleistä ja jos oppilas ei saa kunnioitusta osakseen liikuntatunnilla, hän etsii sen muualta (Wilcox 1987).

Havinen ja Kinnunen (1997, 61) havaitsivat liikunnanopettajan persoonan aiheuttavan kielteisiä reaktioita oppilaissa, joilla oli muutenkin huonot kokemukset koulun liikuntatunneilta. Opettajan persoona katsottiin liikuntaan soveltumattomaksi ja hänen asenteensa etäiseksi oppilaisiin ja opetustapahtumaan. Oppilaille jäi opettajista sellainen kuva, että liikunnan opetus ei kiinnostanut itse opettajaa. Suunnittelussa oppilaan mielipiteet eivät myöskään tulleet huomioonotetuksi.

Opettajan korostaessa liikaa fyysisyyttä toiminnassa ja motivoinnin ollessa toissijaista oppimistulos on huono. Tällöin myös opetustilanne koetaan epämiellyttävänä. Oppilaat kokivat jääneensä epätietoisiksi opettajansa todellisista motiiveista (Holopainen 1991, 112).

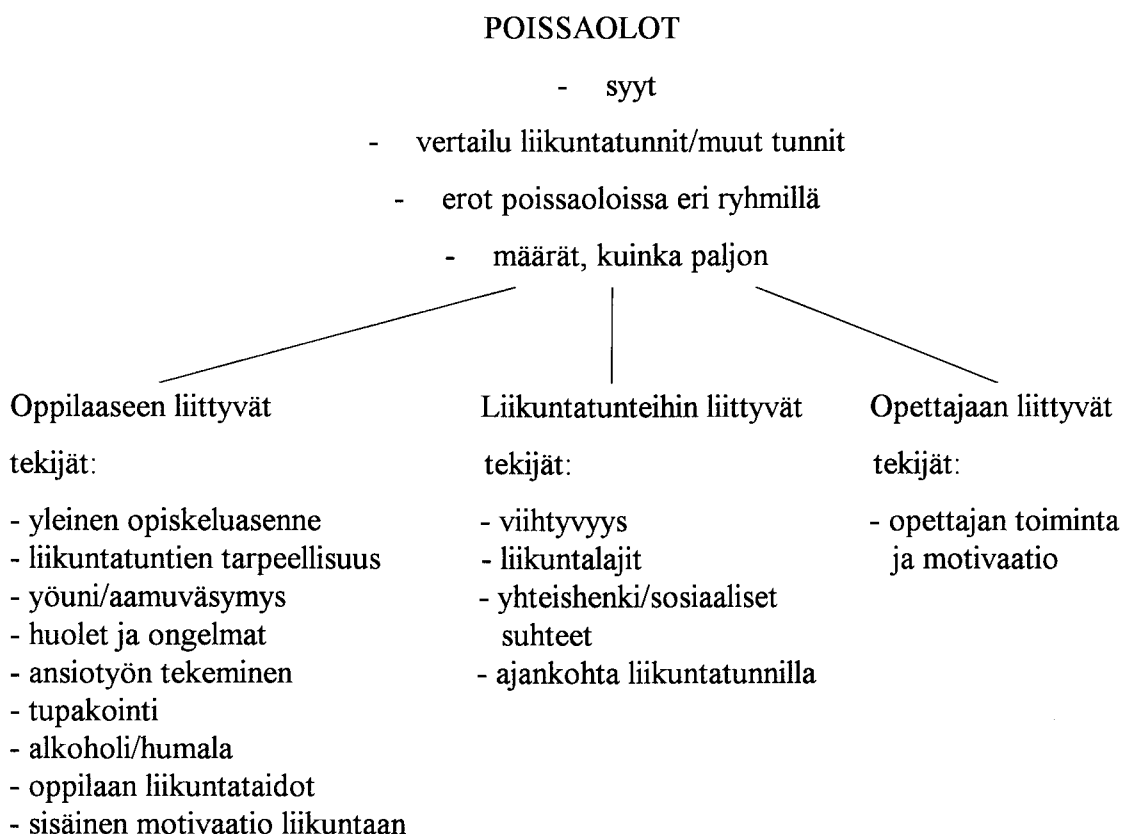
Edellä kerrotuissa tutkimuksissa opettajan persoonaa ja tyyliä kuvailtiin oppilaiden kannalta epämiellyttävänä ja luultavasti myös joskus oppilaiden poissaoloja aiheuttavana. Siitä minkälainen on ”ihanneopettaja” tai ainakin hyvä opettaja, on myös olemassa tietoa. Lahdes (1997, 258) totesi, että opettajalla pitää olla usko oman toimintansa vaikuttavuudesta oppilaisiin. Opettajan uskoessa oppilaidensa kykyihin hänen vaikutuksensa oppilaisiin on positiivinen. Oppilaiden vähättely vaikuttaa kielteisesti. Opettajan toimintojen ennakoitavuus ja hänen luonteensa eheys ovat oppilaille myönteisiä asioita.

Schempp (1992, 10-13) on hahmotellut tehokasta liikunnanopettajaa. Aktiivinen ja yrittävä opettaja pystyy vaikuttamaan oppilaisiin. He oppivat enemmän tällaisen opettajan kanssa työskennellessään kuin yksin ilman opettajan läsnäoloa. Tehokas liikunnanopettaja aloittaa tunnin kertomalla tunnin tavoitteista ja sisällöstä. Tunnin lopuksi kerrataan tunnin pääasiat. Asioiden esittäminen selkeästi ja innostuneesti on myös olennaista. Tehokkaita liikunnanopettajia seuraamalla huomattiin, että he antavat oppilaille enemmän tunnista aikaa harjoitteluun ja tekemiseen. Oppilaiden ei tarvitse heidän tunneillaan kuunnella pitkiä selostuksia tai seistä jonoissa odottamassa suoritusvuoroa.

Liikunnanopettajan tulisi tarpeeksi ajoissa selvittää oppilaille omat tavoitteensa liikunnanopetuksessa, samoin ne arvot ja odotukset, jotka hänellä on oppitunnin ilmaston suhteen. Tämän jälkeen liikunnanopettaja määrittelee tehtävät, opetustyylin ja palautteen annon, jotta päämäärään päästään. Hyvä liikuntatunti on vaihteleva ja jännittävä (Papaioannou & Goudas 1997, 58-59).

5 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS JA ONGELMAT

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Vaasan ammattiopiston tekniikan ja liikenteen koulutusalan oppilaiden poissaoloja liikuntatunneilta syksyllä 2001. Tutkimuksessa selvitettiin poissaolojen syitä ja verrattiin oppilaiden arvioimia poissaolojaan liikuntatunneilta muiden aineiden poissaoloihin. Huomattava osa tutkimusta oli oppilaiden poissaolomäärät liikuntatunneilta ja poissaolomäärien yhteydet seuraavassa viitekehyksessä näkyviin asioihin.

Tutkimuksessa haettiin vastauksia seuraaviin ongelmiin:

1. Millä tavalla poissaolot ilmenevät liikuntatunneilla?

- 1.1. Kuinka paljon poissaoloja on liikuntatunneilla?
- 1.2. Mitä syitä oppilailla on poissaoloihinsa?
- 1.3. Kuinka usein oppilaat arvioivat itse olevansa poissa liikuntatunneilta verrattuna muiden aineiden poissaoloihin?
- 1.4. Onko poissaolomäärissä eri oppilasryhmien ja luokkien välillä eroja?

2. Onko oppilaaseen liittyvillä tekijöillä yhteyttä poissaoloihin liikuntatunneilta?

- 2.1. Onko poissaoloilla liikuntatunneilta yhteyttä oppilaan yleiseen asennoitumiseen opiskelua kohtaan?
- 2.2. Onko oppilaiden kokemalla liikuntatuntien tarpeellisuudella yhteyttä poissaoloihin?
- 2.3. Onko yöunen määrällä ja aamuväsymyksen ilmenemisellä yhteyttä poissaoloihin?
- 2.4. Onko oppilaan henkilökohtaisilla huolilla tai ongelmilla yhteyttä poissaoloihin?
- 2.5. Onko oppilaan vapaa-aikanaan tekemällä ansiotyöllä yhteyttä poissaoloihin?
- 2.6. Onko oppilaan tupakanpoltolla yhteyttä poissaoloihin?
- 2.7. Onko oppilaan alkoholikäyttämällä yhteyttä poissaoloihin?
- 2.8. Onko oppilaan liikuntataidoilla yhteyttä liikuntatuntien poissaolomääriin?
- 2.9. Onko oppilaan sisäisellä motivaatiolla liikuntaa kohtaan yhteyttä poissaoloihin?

3. Onko liikuntatunteihin liittyvillä asioilla yhteyttä oppilaan poissaoloihin liikuntatunneilta?
 - 3.1. Onko liikuntatuntien viihtyvyydellä yhteyttä oppilaan poissaoloihin?
 - 3.2. Onko liikuntalajien määrällä ja lajivalikoiman mielenkiinnolla yhteyttä poissaoloihin?
 - 3.3. Onko oppilaan kokemalla liikuntaryhmän yhteishengellä yhteyttä poissaoloihin?
 - 3.4. Onko liikuntatuntien sijoittumisella päivän eri ajankohtiin vaikutusta poissaoloihin?

4. Onko liikunnanopettajan motivaatiolla ja toiminnalla yhteyttä oppilaan poissaoloihin?

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

6.1 KOEHENKILÖT JA KYSELYN SUORITTAMINEN

Tutkimus suoritettiin Vaasan ammattiopiston tekniikan ja liikenteen koulutusalan oppilaille. Koehenkilöiksi valittiin ne oppilaat, jotka olivat tutkimuksen tekijän oppilaina liikunnassa syksyllä 2001. Kyselyyn vastasi yhteensä 160 oppilasta. He jakaantuivat luokittain seuraavasti.

TAULUKKO 1. Koehenkilöt luokittain (n=160)

	Oppilaat	
	F	%
Luokka		
I-luokat		
TK A	15	9
TK C	15	9
TK D	12	8
TK E	12	8
TK F	11	7
TK G + H	20	12
Elektroniikka-asentaja	13	8
Talonrakentaja	12	8
Yhteensä	110	69
II-luokat		
Mek 00	13	8
Aja+Ajo 00	17	11
III-luokat		
Sähkö 99	20	12
Yhteensä	160	100

Tyttöjä oppilaina eri ryhmissä oli vain 4, joten vertailua sukupuolen suhteen ei tutkimuksessa esiinny. Kyselytutkimus toteutettiin 29.11.2001 - 9.1.2002. Tutkimuksen tekijä suoritti kyselyn yleensä liikuntakurssin viimeisellä tunnilla, mutta yksittäiset tunnilta poissaolleet oppilaat täyttivät kyselykaavakkeen jälkeenpäin. Tutkimuksen tekijä selvitti ennen kyselyyn vastaamista oppilaille kyselyn tarkoitusta ja yleisohjeita vastaamista varten. Oppilaat saivat esittää kysymyksiä vastaamisensa aikana, jos jokin asia oli epäselvää. Kaikki lomakkeet palautettiin vastaamisen jälkeen tutkimuksen tekijälle. Vastauslomakkeista yhtään ei tarvinnut poistaa tutkimuksesta väärin tai puutteellisten tietojen vuoksi.

6.2 MITTAUSMENETELMÄT

Oppilaista noin 100 oli vastannut elo-, syys- ja lokakuussa poissaolojen syitä kartoittavaan kyselyyn. (Liite 7) Tämän kyselyn tarkoituksena oli ennalta selvittää oppilaiden yleisimpiä poissaolojen syitä. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin varsinaisen tutkimuslomakkeen suunnittelussa.

Oppilaiden liikuntatuntien poissaolojen syitä tutkittiin ”Oppilaskysely poissaoloista” - kyselylomakkeen avulla. (Liite 8) Esitutkimuksessa lomakkeen täytti 5 oppilasta ja alkuperäinen lomake muuttui jonkin verran. Kyselylomakkeessa oli yhteensä 31 kysymystä ja tiedot oppilaan luokasta ja liikuntakurssin nimestä. Kyselylomakkeessa käytettiin sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Kysymys 1, jossa oppilaat merkitsivät poissaolojensa määrät liikuntakurssin ajalta liikunnanopettajan muistikirjan avulla, oli riippuvana muuttujana tutkimuksessa. Kysymyksistä 12 ja 16 muodostettiin summamuuttuja, joka mittasi ryhmän ilmapiiriä ja yhteishenkeä. Oppilaan liikuntataittoa koskevia kysymyksiä oli kysymykset 13 ja 18, joista tutkimuksessa käytettiin kysymystä 13. Liikuntatuntien mukavuutta ja viihtymistä tunteilla mitattiin kysymyksillä 15 ja 19, joista muodostettiin summamuuttuja. Oppilaan sisäistä motivaatiota liikuntaan mitattiin kysymyksillä 17 ja 20 ja analyysissä käytettiin kysymystä 20. Kysymykset 6, 7, 11 ja 14 mittasivat opettajan toimintaa oppilaiden kanssa, toiminnan tasapuolisuutta, reiluuutta ja johdonmukaisuutta sekä myös opettajan motivaatiota työhönsä oppilaan näkemänä. Opettajan toiminnasta tehtiin summamuuttuja jättämällä kysymys 6 pois.

Kyselylomakkeen kysymyksistä muodostettiin yhteensä 63 muuttujaa. Kategorioiden yhdistämistä jouduttiin tutkimuksessa käyttämään, jotta ristiintaulukointi ja χ^2 - testi oli mahdollista suorittaa tutkimuksen vaatimalla tavalla.

6.3 AINEISTON ANALYYSI

Aineiston käsiteltiin tilastollisesti SPSS- ohjelmalla (SPSS Base 10.0 User's Guide, 1999). Aineiston analysoinnissa käytettiin seuraavia tilastollisia menetelmiä.

Menetelmät	Käyttötarkoitus
- frekvenssit, prosentit ja ristiintaulukointi	- aineiston kuvailu
- Pearsonin tulomomentti-korrelaatiokerroin, χ^2 - testi	- muuttujien välisten yhteyksien tutkiminen
- Chronbachin alfa-kerroin	- kysymysten reliabiliteetin tarkastelu

Tutkimuksessa käytettiin seuraavia tilastollisia merkitsevyystasoja:

$p < .001$	tilastollisesti erittäin merkitsevä
$p < .01$	tilastollisesti merkitsevä
$p < .05$	tilastollisesti melkein merkitsevä
NS	tilastollisesti ei merkitsevä

6.4 RELIABILITEETTI

Reliabiliteetti tarkoittaa mittauksen satunnaisvirheettömyyttä. Reliabiliteetti parantuu, kun mittauksessa satunnaisvirheiden määrä vähenee. Mittareiden reliabiliteettia tarkasteltiin sisäisen yhdenmukaisuuden avulla. Analysoinnissa käytettiin Pearsonin tulomomenttikerrointa ja Chronbachin alfa-kerrointa.

Ryhmän ilmapiiriä ja me-henkeä mittaavien kysymysten 12 ja 16 korrelaatiokerroin oli .333 ($p < .001$) eli tilastollisesti yhteys oli erittäin merkitsevä. Chronbachin alfa-kerroin oli .49, joka osoittaa osioiden mittaavan kohtuullisesti samaa asiaa. Oppilaan arvioiman oman liikuntataitonsa mittarina käytettiin kysymyksiä 13 ja 18, joiden korrelaatiokerroin oli .747 ($p < .001$). Oppilaan sisäistä motivaatiota liikuntatunteja kohtaan mitattiin kysymyksillä 17 ja 20 ja näiden mittareiden korrelaatiokerroin oli .622 ($p < .001$). Liikunnanopettajan toimintaa oppilaiden kanssa ja opettajan oppilaiden arvioimaa motivaatiota työhönsä mittasivat kysymykset 6, 7, 11 ja 14. Näiden osioiden sisäinen yhdenmukaisuus, Chronbachin alfa-kerroin oli .73. Summamuuttujaa muodostaessa jätettiin kysymys 6 pois, jolloin Chronbachin alfa-kerroin nousi .74: ään.

TAULUKKO 2. Opettajan toimintaa oppilaiden kanssa mittavien osioiden sisäinen yhdenmukaisuus, Chronbachin alfa-kerroin

osio	Alfa, jos osio poistetaan
6	.74
7	.66
11	.67
14	.59
n= 159	Alfa= .73

Liikuntatunneilla viihtymistä, tuntien iloisuutta ja mielenkiintoisuutta mitattiin kysymyksillä 15 ja 19. Kysymys 15 käsitti kolme eri osiota. Kaikkien neljän liikuntatuntia

mittaavan osion sisäinen yhdenmukaisuus, Chronbachin alfa- kerroin oli .73. Kysymyksen 15 keskimäinen osio oli käänteinen ja osion poisjättäminen summamuuttujasta lisää mittarin sisäistä yhdenmukaisuutta .79: ään. Summamuuttuja muodostettiin jättämällä käänteinen virkistävyysosio pois.

TAULUKKO 3. Liikuntatuntien viihtyvyyttä mittavien osioiden sisäinen yhdenmukaisuus, Chronbachin alfa-kerroin

osio	Alfa, jos osio poistetaan
15 (ikävyys)	.56
15 (virkistävyys)	.79
15 (iloton)	.56
19	.71
n= 155	Alfa= .73

6.5 VALIDITEETTI

Validiteetti tutkii mittarin pätevyyttä eli mittako mittari sitä, mitä sen pitääkin. Aineiston keruun hyvä suunnittelu ja kunnollinen toteutus on sisäisen validiteetin kannalta paras mahdollinen tapa saada luotettavaa tietoa. Kyselylomake pyrittiin suunnittelemaan huolellisesti esikyselyn avulla. Lisäksi kyselylomaketta testattiin oppilailla ja tarvittavat muutokset huomioitiin varsinaiseen kyselylomakkeeseen. Kysymykset yritettiin muotoilla nuorille ymmärrettäviksi ja mielekkäiksi. Oppilaat pystyivät keskittymään jokainen omaan kyselylomakkeeseensa, koska vastaamistilanne oli järjestetty asianmukaisesti. Oppilaat myös paneutuivat huolellisesti kyselylomakkeeseen ja jaksoivat täyttää sen hyvin. Poissaolojen määrät, jotka olivat riippuvana muuttujana, tarkastettiin jokaiselle oppilaalle opettajan omista muistiinpanoista ja näin varmistettiin tämä tieto.

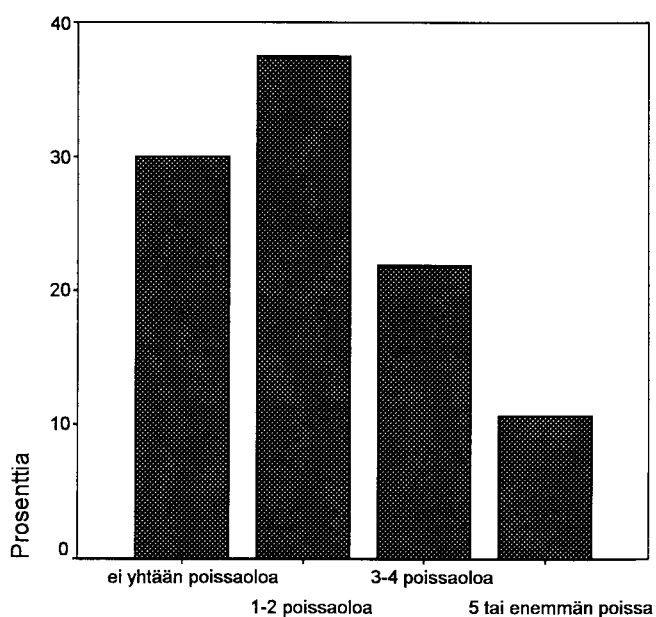
7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 LIIKUNTATUNTIEN POISSAOLOT

7.1.1 Poissaolojen määrät

Oppilailta tiedusteltiin kuinka usein he olivat poissa liikuntatunneilta. Yhteensä oppilailla oli ollut syksyn aikana noin 15 liikuntakertaa, jotka olivat pituudeltaan 2 tuntia. Liikuntaa oli kerran viikossa, joten liikuntakurssi kesti noin 4 kuukautta. Poissaolokerrat ovat varmistettuja liikunnanopettajan muistiinpanoista. 160:stä oppilaasta 48 oli sellaista, joilla ei ollut poissaoloja. Eniten oli niitä, 60, joilla oli 1 tai 2 poissaolokertaa kurssin aikana. 3 tai 4 poissaoloa oli 35:llä oppilaalla. Niitä oppilaita, joilla poissaoloja kertyi 5 tai enemmän oli 17.

KUVIO 2. Oppilaiden poissaolot liikuntatunneilta (n=160)

7.1.2 Poissaolojen syyt

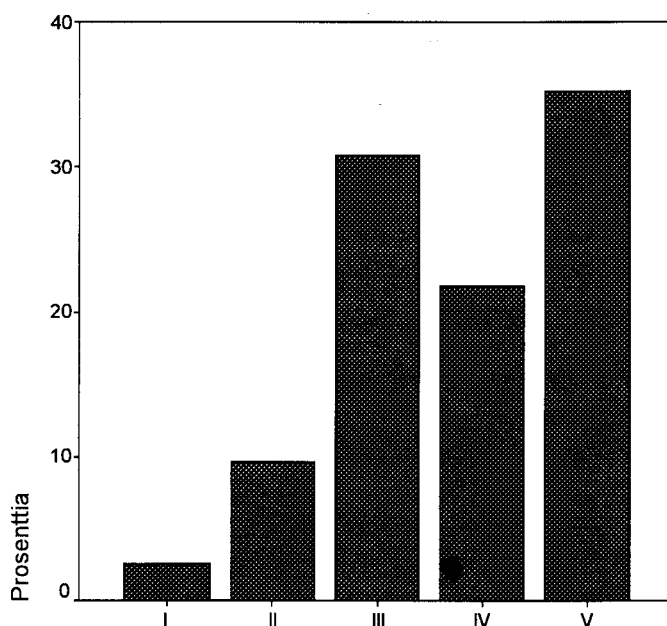
Oppilailta tiedusteltiin kyselyssä kahdella eri tavalla syitä poissaoloihin liikuntatunneilta. Ensiksi he vastasivat kysymyksiin, jotka koskivat heidän omia poissaolojensa syitä. Sairaus oli yleisin syy poissaoloihin. 37 % oppilaista oli ollut vähintäänkin kerran poissa liikuntatunnilta sairauden takia. Poissaolon syynä se, ettei huvita oli 28 %:lla oppilaista. Noin 20 % oppilaista oli poissa joko henkilökohtaisista syistä, liikuntavarusteiden puuttumisen takia tai jonkun muun syyn takia. Toisessa avoimessa kysymyksessä oppilaat kertoivat omia arviointiaan yleensä siitä, mikä aiheuttaa liikuntatuntien poissaoloja. Yleisesti oppilaiden vastaukset olivat niukkasanaisia. Eniten vastattiin: ei huvita, ei jaksata, kiinnostuksen puute. Myös väsymys, sairaus, lajin huono mielenkiinto ja oppilaiden laiskuus mainittiin useassa vastauksessa. Yksittäisiä huomionarvoisia oppilaiden mainitsemia syitä olivat mm. seuraavat: loppupäivä hikisenä, räkkäystä, piruilu, huono kunto. Ykkösluokkalaisten vastauksissa syynä poissaoloihin korostui selvästi liikuntavarusteiden puuttuminen. Tämä poissaolojen syy ei ollut juuri ollenkaan kakkos- ja kolmosluokkalaisilla.

Syksyllä 2001 n. 100 oppilasta täytti kysymyslomakkeen (liite 7) poissaolon jälkeisellä liikuntatunnilla. Oppilailta tiedusteltiin tässä lomakkeessa syitä poissaoloonsa edelliseltä liikuntatunnilta. Välittömästi poissaoloa seurannut kysely antoi samoja syitä poissaoloihin kuin varsinainen tutkimuksen kysymyslomake. Oppilaiden yleisimmät poissaolojen syyt olivat: flunssa, ei liikuntavarusteita, pää kipeä, kutsunnat, ei huvittanut.

7.1.3 Liikuntatuntien poissaolot ja muiden tuntien poissaolot

Yhdessä kysymyksessä oppilaita pyydettiin vertaamaan liikuntatuntien poissaoloja muiden aineiden poissaolomääriin. Paljon enemmän liikuntatunneilla poissaolteiden määrä oli 4 oppilasta. Niitä oppilaita, jotka olivat liikuntatunneilta hieman enemmän poissa kuin muilta tunneilta oli 15. Yhtä paljon poissaoloja muilta tunneilta ja liikuntatunneilta oli 48:lla oppilaalla. Liikuntatunneilla hieman vähemmän poissaoloja kuin muilla tunneilla oli 34 oppilaalla. Paljon vähemmän poissaoloja liikuntatunneilla oli 55:llä oppilaalla.

KUVIO 3. Liikuntatuntien poissaolot verrattuna muiden aineiden poissaoloihin (n=156)

- I = paljon enemmän poissa liikuntatunneilta kuin muilta tunneilta
 II = hieman enemmän poissa liikuntatunneilta ”
 III = yhtä paljon poissaoloja liikuntatunneilta ”
 IV = vähemmän poissaoloja liikuntatunneilta ”
 V = paljon vähemmän poissaoloja liikuntatunneilta ”

7.1.4 Luokan ja liikuntakurssin vaikutus poissaoloihin

I- luokkalaisia oli yhteensä 110 oppilasta, jotka koostuivat kuudesta ns. TK - luokasta eli tekniikan koulutusohjelman luokasta ja lisäksi elektroniikka-asentaja- ja talonrakentajaluokasta. Näillä oppilailla oli pakollinen liikunnan ja terveystiedon kurssi. 30:llä II-luokan oppilaalla oli valinnainen liikuntakurssi. Lisäksi 20:llä III-luokan oppilaalla oli vapaasti valittava liikuntakurssi. Verrattaessa poissaolojen määriä liikuntatunneilta eri ryhmissä, niin eroja ryhmien välillä ei tilastollisesti merkitsevästi voi havaita. (Liite 9, taulukko 1)

Eri luokkien poissaoloissa liikuntatunneilta eroja löytyi. TK- luokkia verrattaessa elektroniikka-asentaja- ja talonrakentajaluokkaan havaittiin liikuntatuntien poissaoloissa tilastollisesti melkein merkitsevä ero ($p < .05$). TK- luokilla vain 28%:lla oppilaista ei

ollut yhtään poissaoloa liikuntatunneilta, kun taas elektroniikka-asentaja- ja talonrakentaja luokilla niitä oppilaita, joilla ei ollut yhtään poissaoloa tunneilta oli 48 %.

TAULUKKO 4. TK I-luokkien (6) ja elektroniikka-asentaja- ja talonrakentajaluokan oppilaiden liikuntatuntien poissaolot (n=110)

	1- luokat		Yht. %
	TK- luokat	Elektron.asentaja- ja talonrakentajaluokka	
	%	%	
Poissaolot			
Ei yhtään poissaoloa	28	48	33
1-2 poissaoloa	32	44	34
3-4 poissaoloa	26	4	21
5 tai enemmän poissaoloa	14	4	12
Yhteensä	100 (n=85)	100 (n=25)	100 (n=110)

$\chi^2=9.2$, $df=3$, $p=.026$ ($<.05$)

7.2 OPPILAASEEN LIITTYVÄT TEKIJÄT POISSAOLOISSA

7.2.1 Oppilaan yleinen opiskeluasenne

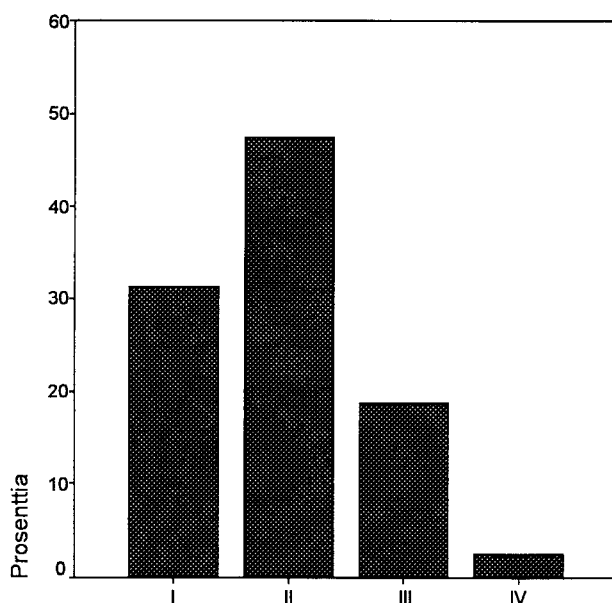
Oppilailta tiedusteltiin pitävätkö he opiskelua koulussa mukavana ja mielenkiintoisena. 160:stä oppilaasta oli 29 oli samaa mieltä siitä, että opiskelu oli mukavaa ja mielenkiintoista. Jokseenkin samaa mieltä opiskelusta oli selvästi yli puolet oppilaista eli 102 oppilasta. Jokseenkin eri mieltä opiskelun yleisestä mukavuudesta ja mielenkiintoisuudesta oli 27 oppilasta. Eri mieltä oli vain 2 oppilasta.

χ^2 -testissä yhteys oppilaiden poissaolojen ja yleisen opiskeluasenteen välillä ei saavuttanut tilastollista merkitsevyyttä ($p=0.08$), vaikka sellainen tendenssi oli havaittavissa, että opiskelua mielenkiintoisena ja mukavana pitävillä oppilailla oli vähemmän poissaoloja myös liikuntatunneilta kuin niillä, jotka eivät pitäneet opiskelua mukavana tai mielenkiintoisena. (Liite 9, taulukko 2)

7.2.2 Liikunnan tarpeellisuus oppiaineena

Oppilailta kysyttiin miten tärkeänä he pitävät liikuntaa oppiaineena koulussamme. 160:stä oppilaasta erittäin tarpeellisenä liikuntaa piti 50 oppilasta. Tarpeellisenä liikuntaa pitävien oppilaiden osuus oli lähes puolet oppilaista eli 76. Vähemmän tarpeellisenä liikuntaa piti 30 oppilasta ja vain 4 oppilasta 160:stä oli sitä mieltä, että liikuntaa ei tarvita.

KUVIO 4. Liikunnan tarpeellisuus oppiaineena (n=160)

- I = erittäin tarpeellinen oppiaine koulussa
- II = tarpeellinen oppiaine koulussa
- III = vähemmän tarpeellinen oppiaine koulussa
- IV = liikuntaa oppiaineena ei tarvita

Verrattaessa oppilaiden poissaolojen määriä liikuntatunneilta heidän kokemaansa liikunnan oppiaineen tarpeellisuuteen yhteys oli melkein merkitsevä ($p<0.05$). Niiden

oppilaiden joukosta, jotka kokivat liikunnan oppiaineena erittäin tarpeelliseksi, ilman poissaoloja oli 48% oppilaista. Liikuntaa oppiaineena vähemmän tarpeellisena tai ei-tarvita pitävien oppilaiden keskuudessa vain 17 % oppilaista oli sellaisia, joilla ei ollut yhtään poissaoloa.

TAULUKKO 5. Oppilaan arvostus liikunnan tarpeellisuudesta oppiaineena ja liikunnan poissaolot (n=160)

	Liikunnan tarpeellisuus			Yht. %
	erittäin tarpeellinen	tarpeellinen	väh. tarpeellinen/ ei tarvita	
	%	%	%	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	48	24	17	30
1-2 poissaoloa	28	40	47	37
3-4 poissaoloa	22	22	21	22
5 tai enemmän poissaoloa	2	14	15	11
Yhteensä	100 (n=50)	100 (n=76)	100 (n=34)	100 (n=160)

$\chi^2=15.4$, $df=6$, $p<.05$, ($p=.018$)

7.2.3 Yöunen määrä ja aamuväsymys

Yöunen pituus vaihteli 4:stä 10:een tuntiin oppilailta. Suurin osa oppilaista nukkui 7 – 8 tuntia. 159 :stä oppilaasta heitä oli 109. Oppilailta tiedusteltiin myös, ovatko he väsyneitä aamun oppitunneilla. 160:stä oppilaasta 28 ilmoitti olevansa väsyneitä aina tai lähes päivittäin. Usein aamun tunneilla väsyneeksi olonsa tuntevia oli 63. Nämä oppilaiden vastaukset tarkoittavat sitä, että yli puolet tutkituista oppilaista on yleensä aamuisin

väsyneitä. Itsensä harvoin väsyneiksi tuntevia oli 58 oppilasta. Vain 11 oppilasta (7 %) vastasi, etteivät he ole juuri koskaan aamuisin väsyneitä.

Liikuntatuntien poissaoloilla ja yönen pituudella ei ollut yhteyttä keskenään (Liite 9, taulukko 3). Samoin poissaolojen ja aamuväsymyksen kokemisella ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä (Liite 9, taulukko 4).

7.2.4 Oppilaan huolet ja ongelmat

Koulunkäyntiä häiritsevistä henkilökohtaisista huolista ja ongelmista kysyttiin 160 oppilaalta. 111 oppilasta (n. 70 %) vastasi, ettei heillä ole koulunkäyntiä häiritsemässä juuri koskaan henkilökohtaisia huolia tai ongelmia. Joskus huolia oli 35:llä oppilaalla (22 %). Usein huolia oli 10:llä (6 %) oppilaalla. 4 oppilasta (2,5 %) vastasi, että huolet ja ongelmat häiritsevät koulunkäyntiä aina tai ainakin lähes aina.

Liikuntatuntien poissaolojen ja oppilaan huolien ja ongelmien välillä ei tässä kyselyssä ollut yhteyttä (Liite 9, taulukko 5).

7.2.5 Oppilaan tekemä ansiotyö

Oppilailta kysyttiin tekevätkö he vapaa-aikanaan palkkatyötä. Kysymyksissä erotettiin arkisin (maanantai- perjantai) tehty työ ja viikonloppuna (lauantai, sunnuntai) tehty työ.

160:stä oppilaasta arkityötä teki vain 13 oppilasta (8 %) ja viikonloppuisin 14 oppilasta (9 %). Yleensä samat oppilaat olivat arkityön ja viikonlopputyön tekijöitä.

Yhteyttä liikuntatuntien poissaolojen ja ansiotyön väliltä ei tästä aineistosta löytynyt.

7.2.6 Tupakointi

Oppilailta kysyttiin heidän tupakanpolttoaan. Kyselyn 160:stä oppilaasta 58 (36%) oli niitä, jotka eivät tupakoi. 20 (13%) oppilasta tupakoi joskus. Päivittäin tupakoivia oli 82 (51%) oppilasta. Tupakoinnin ja liikuntatuntien poissaolojen välillä oli erittäin merkitsevä ($p < .001$) yhteys. Niillä oppilailta, jotka tupakoivat päivittäin oli poissaoloja

liikuntatunneilta enemmän kuin ei-tupakoitsijoilla. Huomattavaa oli myös se, että tupakoimattomista oppilaista ja joskus tupakoivista vain kahdella oli 5 tai enemmän poissaoloja. Tupakoivien oppilaiden osalta heitä oli 15. Ero on 7 -kertainen. Ero tupakoivien oppilaiden ja muiden välillä näkyy samaten siinä kuinka monella oppilaista ei ole yhtään poissaoloa. Tupakoivien oppilaiden joukossa niitä oppilaita, joilla ei ole yhtään poissaoloa on vain 14 %:a. Joskus polttavissa ja tupakoimattomissa oppilaissa sellaisia oppilaita, joilla poissaoloja ei ole on 45-48 %.

TAULUKKO 6. Tupakointi ja poissaolot liikuntatunneilta (n=160)

	Tupakointi				Yht.	%		
	Ei	%	Joskus	%			Päiv.	%
Poissaolot								
Ei yhtään poissaoloa		48		45		14		30
1-2 poissaoloa		35		40		39		37
3-4 poissaoloa		14		15		29		22
5 tai enemmän poissaoloa		3		0		18		11
Yhteensä		100		100		100		100
		(n=58)		(n=20)		(n=82)		(n=160)

$\chi^2=29.4$, $df= 6$, $p<.001$, ($p=.000$)

7.2.7 Alkoholinkäyttö

Oppilaista (n=160) alkoholia juovia oli 134 (84%) ja niitä, jotka ei käytä alkoholia 26 (16%). Kyselyssä tiedusteltiin myös juovatko oppilaat itsensä humalaan ja jos juovat, niin kuinka usein. 160:stä oppilaasta 28 (17%) kertoi, ettei juo itseänsä humalaan. Harvemmin kuin kerran kuukaudessa humalaan juoneita oli 34 (21%). 1-3 kertaa kuukaudessa humalaan juovia oppilaita oli tutkittujen oppilaiden keskuudessa eniten eli 66 (41%) oppilasta. Noin kerran viikossa humalaan juovia oppilaita tutkimuksessa löytyi 32 (20%). Humalakäyttämisen ja oppilaan liikuntatunneilta poissaolomäärien välillä oli

tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys ($p < .05$). Tämä tarkoitti sitä, että poissaoloja oli enemmän niillä, jotka olivat useammin humalassa.

TAULUKKO 7. Oppilaan humalakäyttäytyminen ja poissaolot liikuntatunneilta (n=160)

	Humala				Yht. %
	ei %	harvemmin kuin kerran kuukaudessa %	1-3 kertaa kuukau- dessa %	n. kerran viikossa %	
Poissaolot					
Ei yhtään poissaoloa	39	32	33	12	30
1-2 poissaoloa	36	47	38	28	37
3-4 poissaoloa	21	9	21	38	22
5 tai enemmän poissaoloa	4	12	8	22	11
Yhteensä	100 (n=28)	100 (n=34)	100 (n=66)	100 (n=32)	100 (n=160)

$\chi^2=18.0$, $df=9$, $p < .05$, ($p=.036$)

7.2.8 Oppilaan liikuntataidot

Kyselyssä oppilaat arvioivat itse omia liikuntataitojaan. Omat liikuntataitonsa erinomaisiksi arvioinneita oli 8 oppilasta 160:stä oppilaasta. Hyviksi liikuntataitonsa arvioi 54 oppilasta. Keskinertaisina taitojaan piti 79 oppilasta. Välttäviksi arvioi taitonsa 14 oppilasta ja heikoiksi 5 oppilasta. Merkittävää mielestäni oli tuloksessa se, että keskitaso painottui. Kuitenkin omat liikuntataitonsa oppilaat arvioivat yleisesti hieman keskitasoa paremmiksi. Liikuntatuntien poissaolojen ja omien liikuntataitojen yhteyksien vertailussa χ^2 -testillä yhdistettiin liikuntataitoarviointit erinomainen ja hyvä sekä myös välttävä ja heikko. Liikuntataitojen ja oppilaiden poissaolojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ($p < .01$) yhteys. Oppilaat, jotka arvioivat liikuntataitonsa paremmiksi olivat vähemmän poissa liikuntatunneilta.

TAULUKKO 8. Oppilaan arvioima oma liikuntataito ja poissaolot liikuntatunneilta poissaolot (n=155)

	Liikuntataidot			Yht. %
	erinomaiset/ hyvät %	keskin- kertaiset %	välttävät/ heikot %	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	44	20	26	30
1-2 poissaoloa	35	39	37	37
3-4 poissaoloa	19	27	11	22
5 tai enemmän poissaoloa	2	14	26	11
Yhteensä	100 (n=62)	100 (n=79)	100 (n=19)	100 (n=160)

$\chi^2=18.6$, $df=6$, $p<.01$, ($p=.005$)

7.2.9 Oppilaan sisäinen motivaatio liikuntaan

Oppilaan sisäistä motivaatiota liikuntaan ja liikuntasuorituksiin kysyttiin oppilailta (n=160) kysymyksillä 17 ja 20. Asenneväittämään, nautin suorituksista liikuntatunnilla, samaa mieltä oli 48 oppilasta. Jokseenkin samaa mieltä oli 83 oppilasta. Jokseenkin eri mieltä olevia oli 21. Niitä oppilaita, jotka olivat eri mieltä väittämän kanssa oli 8.

χ^2 - testissä yhdistettiin samaan ryhmään ne oppilaat, jotka olivat väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä tai eri mieltä. Oppilaiden liikuntatuntien poissaolojen ja sisäisen motivaation välillä oli lähes erittäin merkitsevä yhteys ($p=.001$). Liikuntasuorituksistaan nauttivat oppilaat olivat liikuntatunneilta vähemmän poissa. Oppilaista, jotka nauttivat liikuntasuorituksistaan, 52 %:lla ei ollut yhtään poissaoloa. Niillä oppilailta, jotka eivät nauttineet suorituksistaan vain 14 %:lla ei ollut yhtään poissaoloa.

TAULUKKO 9. Oppilaan sisäinen motivaatio ja poissaolot liikuntatunneilta (n=160)

	Sisäinen motivaatio: nautin liikuntasuorituksista tunnilla			Yht. %
	samaa mieltä %	jokseenkin samaa mieltä %	jokseenkin eri mieltä/eri mieltä %	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	52	23	14	30
1-2 poissaoloa	31	41	38	37
3-4 poissaoloa	15	25	24	22
5 tai enemmän poissaoloa	2	11	24	11
Yhteensä	100 (n=48)	100 (n=83)	100 (n=29)	100 (n=160)

$\chi^2=22.5$, $df=6$, $p<.01$, ($p=.001$)

7.3 LIKUNTATUNTEIHIN LIITTYVÄT TEKIJÄT POISSAOLOISSA

7.3.1 Oppilaan viihtyvyys liikuntatunneilla

Oppilaan viihtyvyyttä liikuntatunneilla kysyttiin kahdella kysymyksellä. Kysymyksistä muodostettiin summamuuttuja. 155:stä oppilaasta 62 oppilasta (40 %) piti liikuntatunteja mukavina, iloisina ja viihtyisinä. 54 oppilasta (35 %) katsoi, että liikuntatunnit olivat jokseenkin mukavia, iloisia ja viihtyisiä. 39 oppilasta (25 %) pitivät liikuntatuntia vähemmän mukavina, iloisina ja viihtyisinä.

Liikuntatuntien poissaolojen ja oppilaan tuntiviihtyvyyden välillä oli tilastollisesti merkitsevä yhteys ($p<.01$). Niillä oppilailla, jotka viihtyivät liikuntatunnilla, 44 %: lla ei

ollut yhtään poissaoloa. Vähiten liikuntatunneilla viihtyvien oppilaiden joukosta oppilaita, joilla ei ollut yhtään poissaoloa löytyi vain 10 %: a.

TAULIKKO 10. Liikuntatuntien mukavuus ja viihtyminen tunneilla ja liikuntatuntien poissaolot (n=155)

	Liikuntatunnit			Yht. %
	Liik.tunnit mukavia, iloisia ja viihtyisiä %	Liik.tunnit jokseenkin mukavia, iloisia ... %	Liik.tunnit vähemmän mukavia, iloisia... %	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	44	30	10	30
1-2 poissaoloa	40	28	46	37
3-4 poissaoloa	13	29	26	22
5 tai enemmän poissaoloa	3	13	18	11
Yhteensä	100 (n=62)	100 (n=54)	100 (n=39)	100 (n=155)

$\chi^2 = 20.6$, $df = 6$, $p < .01$ ($p = .002$)

7. 3.2 Liikuntatuntien lajien määrä ja lajivalikoiman mielenkiintoisuus

Oppilailta kysyttiin oliko kurssin aikana liikuntalajien määrä hyvä ja oliko lajivalikoima mielenkiintoinen. 160:stä oppilaasta 54 (34 %) oli samaa mieltä, että lajien määrä oli hyvä ja lajivalikoima mielenkiintoinen. Jokseenkin samaa mieltä oli suurin osa oppilaista eli 90 (56 %). Jokseenkin eri mieltä lajien määrästä ja lajivalikoiman mielenkiintoisuudesta oli 13 (8 %) oppilasta. Eri mieltä oli 3 (2 %) oppilasta.

Liikuntatuntien poissaolojen ja oppilaan arvioiman liikuntalajien määrän ja lajivalikoiman mielenkiintoisuuden välillä oli tilastollisesti merkitsevä yhteys ($p < .01$). Niistä oppilaista, jotka arvioivat liikuntalajien määrän hyväksi ja lajivalikoiman mielenkiintoiseksi 46 %:lla

ei ollut yhtään poissaoloa liikuntakurssin aikana. Sen sijaan oppilailla, jotka olivat eri mieltä liikuntalajien määrästä ja lajivalikoiman mielenkiinnosta vain 6 %:lla ei ollut yhtään poissaoloa.

TAULUKKO 11. Liikuntalajien määrä ja lajivalikoiman mielenkiintoisuus ja liikunta tuntien poissaolot (n=160)

	Liikuntalajit: lajien määrä hyvä ja lajivalikoima mielenkiintoinen			Yht. %
	samaa mieltä %	jokseenkin samaa mieltä %	jokseenkin eri mieltä/ eri mieltä %	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	46	25	6	30
1-2 poissaoloa	30	42	38	37
3 tai enemmän poissaoloa	24	33	56	33
Yhteensä	100 (n=54)	100 (n=90)	100 (n=16)	100 (n=160)

$\chi^2=14.1$, $df=4$, $p<.01$, ($p=.007$)

7. 3.3 Yhteishenki ja ilmapiiri liikuntatunneilla

Oppilailta kysyttiin kahdella kysymyksellä minkälainen yhteishenki ryhmässä oli ja esiintyikö oppilaiden välillä erimielisyyksiä ja ivailua. Näistä kahdesta kysymyksestä muodostettiin summamuuttuja, nimellä ilmapiiri. 160:stä oppilaasta 56 (35%) oppilasta arvioi ilmapiirin hyväksi. Tyydyttäväksi sen arvioi 64 (40%) oppilasta. Välttäväksi tai heikoksi ilmapiiri arvioi 40 (25%) oppilasta.

Verrattaessa liikuntatuntien poissaoloja ja ilmapiiriä liikuntatunneilla yhteyttä ei tilastollisesti löytynyt. (Liite 9, taulukko 6)

7.3.4 Liikuntatuntien ajankohta

Tässä tutkimuksessa liikuntatuntien ajankohdan vaikutusta oppilaan poissaoloihin selvitettiin vertaamalla kuutta TK - ykkösluokkaa keskenään. Näistä neljällä luokalla (TK D, E, F ja G+H) oli liikuntaa joko aamun ensimmäisinä tunteina tai sitten päivän viimeisinä tunteina. Kahdella luokalla (TK A ja C) liikuntatunnit olivat kello 10 – 12 eli keskellä päivää.

Liikuntatuntien poissaoloja verrattaessa liikuntatuntien ajankohtaan ei tilastollista yhteyttä tässä tutkimuksessa löytynyt. (Liite 9, taulukko 7)

7.4 LIKUNNANOPETTAJAN TOIMINNAN JA MOTIVAATION YHTEYS OPPILAAN POISSAOLOIHIN

Opettajan toimintaa tunneilla kysyttiin oppilailta neljällä kysymyksellä. Näillä kysymyksillä haluttiin tietoa opettajan motivaatiosta tunneilla oppilaiden kokemana ja siitä, kuinka hän kohtelee oppilaita. Oppilaiden vastaukset kysymyksiin olivat samankaltaisia. Opettajan arvioi 92 (58 %) oppilasta työhönsä erittäin hyvin motivoituneeksi ja 64 (40%) oppilasta hyvin motivoituneeksi. Vain 4 (2%) oppilasta oli sitä mieltä, että opettaja oli työhönsä vain jonkin verran motivoitunut. Opettajan toimintaa oppilasta kohtaan tunneilla oppilaat arvioivat tasapuolisuuden, reiluuden, kannustuksen ja johdonmukaisuuden kriteereillä. Oppilaiden vastaukset olivat jakautumiltaan kasaantuneita. Esimerkiksi kysymykseen kohteliko liikunnanopettaja oppilaita tasapuolisesti ja rehdisti 159: stä oppilaasta 130 (82%) vastasi myöntävästi. (Liite 9, kuvio 1)

Liikuntatuntien poissaolojen ja oppilaan arvioiman opettajan toiminnan yhteyden testaamiseksi muodostettiin summamuuttuja kolmesta opettajan toimintaa koskevasta kysymyksestä. Oppilaiden arviot opettajan toiminnasta jakaantuivat niin, että 92 (58%) oppilasta olivat tyytyväisiä opettajan toimintaan oppilaiden kanssa ja 67 (42%) oppilasta olivat vähemmän tyytyväisiä. Tilastollista yhteyttä liikuntatuntien poissaolojen ja opettajan toiminnan välillä ei voitu osoittaa tässä tutkimuksessa. (Liite 9 , taulukko 8)

8 Pohdinta

Tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa oppilaiden poissaoloista. Tutkimuksen aiheenvalinta johtui tutkijan omasta huolestuneisuudesta poissaolojen lisääntymisestä. Lisääntyneet poissaolot aiheuttavat oppilaalle ongelmia, koska kurssit voivat tulla hylätyiksi suurien poissaolomäärien takia. Opettajat saavat myös tehdä lisätyötä sovitellessaan kurssia uusimaan tulevien oppilaiden lukujärjestystä omiin lukujärjestyksiinsä.

Tässä tutkimuksessa ongelmaa tarkasteltiin aluksi hankkimalla yleistä tietoa oppilaiden liikuntatuntien poissaoloista. Sellaisia oppilaita, joilla ei ollut yhtään poissaoloa kurssin aikana, oli tässä tutkimuksessa noin 30 %. Joka kymmenennellä oppilaalla poissaoloja oli 5 tai enemmän. Vertailu poissaoloissa eri aineiden tunneilta osoittaa sen, että liikuntatunneilta oltiin yleensä vähemmän poissa kuin muilta tunneilta. Vain hieman yli 10 % oppilaista arvioi olevansa liikunnasta enemmän poissa kuin muiden aineiden tunneilta. Liikuntakurssin pakollisuudella tai valinnaisuudella ei ollut vaikutusta oppilaiden poissaoloihin. Sen sijaan ykkösluokkalaisten poissaoloissa oli eroja niin, että elektroniikka -asentaja- ja talonrakentajaluokkien oppilaat olivat vähemmän poissa kuin tekniikan koulutusrakenteen oppilaat. Selitys tälle voi olla se, että elektroniikka-asentaja- ja talonrakentaja luokkien oppilaat ovat koko syksyn samoilla opettajilla ja heidän tekemisensä ovat valvotumpia ja laiminlyönteihin opiskelussa puututaan nopeammin. Liikuntatunnin ajankohdalla, eli ovatko tunnit päivän ensimmäisiä, keskellä päivää vai viimeisiä, ei tässä tutkimuksessa ollut vaikutusta poissaolomääriin.

Poissaolojen syitä kysyttäessä, oppilaat vastasivat yleisesti: ei huvita, ei jaksa, ei mielenkiintoa. Tietynlainen välinpitämättömyys ja motivaation puute korostuu vastauksissa. Onko kurin koventaminen vai motivaation lisääminen parempi keino, vai pitäisikö käyttää molempia? Kysymyksiä, joihin jokaisen ammatissa työskentelevän kannattaa miettiä omaa vastaustaan. Tutkimuksessa erääksi poissaolon syyksi oppilaat mainitsivat liikuntavarusteiden puuttumisen. Ykkösluokkalaisilla syy esiintyi huomattavasti useammin kuin vanhemmilla oppilailla. Johtuiko tämä siitä, että aikaisemmin peruskoulun puolella ei oppilailta oltu vaadittu liikuntavarusteita vai

kokivatko oppilaat tietynlaisen välinpitämättömyyden liikuntavarusteista hyväksi syyksi olla osallistumatta liikuntatunneille, jäi tutkimuksessa selvittämättä.

Tutkimuksessa selvitettiin myös oppilaiden yleistä opiskeluasennetta. Suurin osa oppilaista (80 %) piti opiskelua vähintäänkin jokseenkin mielenkiintoisena ja mukavana. Yhteyttä opiskeluasenteen ja poissaolojen välillä ei tutkimuksessa löytynyt.

Neljä viidestä ammatillisen koulun oppilaasta piti liikuntaa oppiaineena tarpeellisena tai jopa erittäin tarpeellisena. Tutkimus osoitti myös poissaolojen määrän olevan yhteydessä siihen, miten tarpeelliseksi oppiaineeksi liikunta koetaan. Puolella niistä oppilaista, jotka kokivat liikunnan oppiaineena erittäin tarpeelliseksi, ei ollut yhtään poissaoloa.

Oppilaaseen liittyvät asiat olivat yksi tutkimuksen ongelma-alueista. Aamuväsymyksen kokeminen oli oppilailla yleistä. Yhteyttä poissaoloihin sillä ei kuitenkaan ollut. Samoin yöunen määrällä tai oppilaan huolilla ei voitu tässä tutkimuksessa osoittaa olevan yhteyttä liikuntatuntien poissaoloihin. Ansiotyön tekeminen ei ollut kovin yleistä oppilailla. Alle 10 %:a oppilaista teki palkkatyötä. Tämän tuloksen yksi selitys voi olla se, että ykkösluokkalaisia oppilaita oli suurin osa tutkimuksen oppilaista ja heillä ansiotyössä käyminen on vähäisempää kuin vanhemmilla oppilailla. Ansiotyön ja poissaolojen väliltä yhteyttä ei löytynyt.

Oppilaista päivittäin tupakoivia oli noin puolet. Tupakoivilla oppilailla oli selvästi enemmän poissaoloja liikuntatunneilta kuin niillä oppilailla, jotka eivät tupakoineet. Tilastollinen yhteys tupakoinnin ja poissaolojen välillä oli erittäin merkitsevä ($p=0.000$). Mikä oli se yhdistävä tekijä tupakoinnille ja poissaoloille, ei tässä tutkimuksessa ollut tutkimuksen kohteena. Mahdollisesti oppilaan luonteenpiirteet selittävät yhteyttä tai jopa sallivammat vanhemmat? Oppilaan humalakäyttäytymisen tiheys oli myös yhteydessä poissaoloihin. Useammin humalassa olevat oppilaat olivat myös enemmän poissa liikuntatunneilta.

Oppilaiden itsensä arvioimat liikuntataidot osoittautuivat tässä tutkimuksessa olevan tilastollisesti merkittävästi ($p=0.005$) yhteydessä poissaoloihin. Tietenkin niin, että omat liikuntataitonsa paremmiksi arvioineet olivat merkittävästi vähemmän poissa

liikuntatunneilta. Oppilaan sisäinen motivaatio liikuntaan oli myös merkitsevässä yhteydessä ($p=.001$) poissaoloihin. Liikuntaan sisäisesti motivoituneilla oppilailla oli vähemmän poissaoloja.

Liikuntatuntien kokemiseen liittyvistä asioista oli oma ongelmakategoria. Oppilaat arvioivat liikunnanopettajan toimintaa oppilaita kohtaan ja myös opettajan motivaatiota työhönsä oppilaan näkemänä. Yleisesti voidaan todeta, että valtaosa oppilaista oli tyytyväisiä opettajan toimintaan. Yhteyttä poissaoloille ja opettajan toiminnan arvostukselle ei tässä tutkimuksessa löytynyt. Opettajien merkitys poissaolomääriin ansaitsisi tarkempaa tutkimusta. Luokanvalvojan ja myös liikunnanopettajan toimintamuodot poissaolojen vähentämisessä pitäisi kartoittaa nykyistä paremmin. Ajan riittäminen työssä on monta kertaa esteenä yksityiskohtaiseen oppilaan ongelman ratkomiseen. Oppilaiden kokemaa liikuntatuntien viihtyvyyttä arvioitiin myös. Noin 40 % oppilaista arvioi liikuntatunnit mukaviksi, viihtyisiksi ja iloisiksi. Vähän yli puolet tutkimuksessa mukana olleista oppilaista ei ollut aivan samaa mieltä tunneista. Liikuntatuntien poissaolojen ja oppilaan kokeman tunnin viihtyvyyden välillä oli lähes erittäin merkitsevä yhteys ($p=.002$). Viihtyisänä liikuntatunnit kokevilla oppilailla poissaoloja tunneilta oli selvästi vähemmän. Liikuntatuntien saaminen viihtyisiksi ja iloisiksi tapahtumiksi on haaste opettajalle ja tähän haasteeseen pitäisi pystyä vastaamaan aina vaan paremmin. Liikuntatunneilla harrastettujen lajien määrän ja mielenkiinnon hyväksi kokemien oppilaiden poissaolot olivat tilastollisesti merkitsevästi ($p=.007$) vähäisempiä kuin oppilaiden, jotka kokivat huonompana lajien määrän ja mielenkiinnon. Yhteishenki ja ilmapiiri liikuntatunneilla ei tässä tutkimuksessa liittynyt yhteen poissaolojen kanssa. Tältä osin tulos ei vastaa tutkijan itsensä ajattelemia arvioita. Silti esimerkiksi ryhmähengen ja liikuntatuntien viihtyvyyden välillä on erittäin merkitsevä yhteys tässä tutkimuksessa ($r=.289$). Mielestäni tätä pitäisi testata toistamiseen.

Kyselylomakkeella suoritettu tutkimus antoi asiasta tietoa, jotka vastasivat melko hyvin tutkijan odotuksia. Tupakoinnin yhteys poissaoloihin ansaitsee merkitsevyydellään huomiota. Asia mielestäni kaipaisi lisää selvitystä. Toisiinsa jollakin tapaa liittyvät asiat, kuten liikuntataidot ja sisäinen motivaatio saavat alkunsa jo hyvin nuorena. Opettajan vaikutus poissaoloihin tulee esille parhaiten siinä, kuinka hän onnistuu liikuntatuntien

suunnittelussa. Viihtyvyys, mielenkiinto ja ilo liikuntatunneilla mahdollisimman monen oppilaan kokemana on hyvä tae siitä, että poissaolot liikuntatunneilla eivät enää lisäänty.

Oppilaiden poissaolojen syiden selville saamiseksi tarkemmin, on ehkä hyvä tehdä haastattelututkimusta niille oppilaille, joilla poissaolomäärät ovat suuria.

Johdannossa esitettiin kysymys, mikä merkitys kaikilla 90 -luvun koulu-uudistuksilla ammatillisessa koulutuksessa on ollut liikuntatuntien poissaolomäärien lisääntymiseen. Tutkimus antoi vastauksia tähän. Vain 10 % tutkimuksen oppilaista kertoo olevansa liikuntatunneilta enemmän poissa kuin muilta oppiaineiden tunneilta. Tämä on osoitus siitä, että poissaolot eivät ole lisääntyneet pelkästään liikunnassa, vaan ongelma on koko ammatillisen koulutuksen asia. Oppilaat kokevat pääsääntöisesti liikunnan oppiaineena yhä tarpeelliseksi ammatillisella puolella. Noin 80 % oppilaista pitää liikuntaa tarpeellisena tai erittäin tarpeellisena oppiaineena. Vain 4 oppilasta 160:stä on sitä mieltä, että liikuntaa oppiaineena ei tarvita. Tämä tutkimus osoitti yhteyden liikuntatuntien poissaolojen ja oppiaineen tarpeelliseksi kokemisen välillä. Nykyiset uudistukset kuten valinnaisuus liikunnassa eivät ole mielestäni perusteltuja. Liikunnan ja terveyden sekä liikunnan ja ihmisen hyvinvoinnin yhteyden selvästä osoittamisesta huolimatta liikunta koulumaailmassa ja ainakin ammatillisessa koulutuksessa menettää asemiaan jatkuvasti. Myös siirtymiset koulun lukujärjestyksessä ns. jaksojärjestelmiin aiheuttavat usein sen, että valinnainen liikuntakurssi pidetään jopa kuudessa viikossa. Oppilaille on tällöin liikuntaa 5 tuntia viikossa. Loppuaika lukuvuodesta eli n. 8 kuukautta ollaankin sitten ilman liikuntaa. Mikä neuvoksi? Harkintaan paluu entiseen eli oppilaille 2 tuntia liikuntaa viikossa ”pakollisena” koko opiskeluajan.

LÄHTEET

Ammattikouluasetus (491/87) 30.4.1987.

Blom, H. & Lipsanen, S. (toim.) 1993. Valinnaisuus lisää liikkumavaraa kouluun. Helsinki: Vapokustannus, opetushallitus.

Browne, J. 1992. Reasons for the selection or nonselection of physical education studies by year 12 girls. *Journal of Teaching in Physical Education* 11(4), 402-410.

Duda, J.L. 1992. Motivation in sport settings: A goal perspective approach. Teoksessa: G.C. Robert (toim.) *Motivation in sport and exercise*. Champaign, Illinois: Human Kinetics, 57-91.

Hakala, L. 1995. Liikkuva lapsi vai liikutettava lapsi. *Liikunta ja tiede* 32 (5-6), 32-35.

Havinen, T. & Kinnunen, P. 1997. Kielteiset koululiikuntakokemukset. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma.

Helin, P. 1996. Eniten tarvitsevat eivät valitse liikuntaa. *Liikunta & Tiede* 33 (1), 16-17.

Hiltunen, J. 1998. Yläasteen ja lukion oppilaiden kokemuksia ja käsityksiä koululiikunnasta. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro- gradu tutkielma.

Holopainen, S. 1982. Oppilaiden mielipiteet koululiikunnan miellyttävyydestä, epämiellyttävyyden syistä. *Liikuntakasvatus* 47 (5-6), 15-19.

Holopainen, S. 1991. Taitavat ja kömpelöt koululiikunnassa. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 75.

- Ihatsu, M. & Ruoho, K. 1997. Opettajien arvio ammattioppilaitoksissa: poissaoloista eniten haittaa. *Opettaja* 25, 44-45.
- Jauhiainen, P. 1995. Opetussuunnitelmatyö koulussa. Muuttuuko yläasteen opettajan työ ja ammattikuva? Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 154.
- Kahila, S. 1993. Millainen minä olen; parityöskentely opettaa epäitsekkyyttä. *Liikunta & Tiede* 5, 12-15.
- Kari, J. 1977. Kouluviihtyvyys ja opettajan rooli. Jyväskylän yliopiston julkaisuja. Jyväskylä: Opettajankoulutuslaitos.
- Kari, J. 1990. Opetus- ja kasvatustyö ammattina. Keuruu: Otava.
- Kokkonen, U. & Salminen, S. 1989. Peruskoulun liikuntakasvatuksen yhteydet 9. - luokkalaisten liikuntamyönteisyyteen. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteen pro gradu- tutkielma.
- Kuusikko, R. & Virolainen, J. 2000. 9- luokkalaisten oppilaiden viihtyminen koululiikunnassa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu- tutkielma.
- Lahdes, E. 1997. Peruskoulun uusi didaktiikka. Helsinki: Otava.
- Levan, H. & Väisänen, M. 1986. Liikuntatuntien ilmapiiri. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu- tutkielma.
- Liukkonen, J. & Telama, R. 1997. Koululiikunnalla kaikista oman osaamisensa mestareita. *Liikunta & Tiede* 6, 8-12.
- Liukkonen, J. , Telama, R. & Biddle, S. 1998. Enjoyment in youth sports: A goal perspectives approach. Teoksessa R. Seiler. (toim.), *European Yearbook of Sport Psychology*, 2, 74-75.

- Luopajarvi, T. 1993. Ammattioppilaitosten opiskelijoiden motivaatioperusta. Teoksessa: Ruohotie, P. , Leino, J. & Rauhala, P. (toim.) : Oppimis- ja opettamismotivaatio ammatillisissa opinnoissa. Tampereen yliopiston Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos. Ammattikasvatussarja 7. Hämeenlinna, 299-302
- Luukkonen, E. & Luukkonen, U. 1995. Ala-asteen liikunnan opetussuunnitelmatyö. Luokanopettaja 18 (2), 17.
- Mitchell, S. & Chandler, T. 1993. Motivating students for learning in the gymnasium: The role of perception and meaning. Physical Educator 1993, 50 (3) , 120-125.
- Norri, M. 2000. Poissaolot koulusta. Kanava 7, 481-482.
- Opetushallituksen johtokunnan päätös 11.3.1994.
- Opetushallituksen määräys (42/011/92) 18.5.1992.
- Opetusministeriön päätös (78/011/94) 7.6.1994 nuorten ammatillisen koulutuksen koulutuspiteuksista.
- Opetusministeriön päätös (83/011/94) 27.7.1994 nuorten ammatillisen koulutuksen kaikille opiskelijoille yhteisistä opetussisällöistä.
- Papaioannou, A. 1995. Differential perceptual and motivational patterns when different goal are adopted. Journal of Sport and Exercise Psychology, 17, 18-34.
- Papaioannou, A. & Goudas, M. 1997. Motivational climate of the physical education class. Teoksessa: Y. Vanden Auwede, F. Bakker, S. Biddle, M. Durand & R. Sailer (toim.). Psychology for physical educators. Champaign, Illinois: Human Kinetics, 58-59.

- Penttinen, S. 1995. Liikunnan opettajaksi oppiminen - näkökulmia kehityksestä liikuntaa opettavaksi luokanopettajaksi. Teoksessa: Suoranta, J. & Eskola, J. (toim.) Liikkuva ihminen ja kasvatus. Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja. Katsauksia ja puheenvuoroja 7. Aikuiskasvatuksen ja jatkuvan koulutuksen julkaisuja 1.
- Rauste- von Wright, M. , Kauri, L.& Niemi, P. 1977. Nuorison ihmis- ja maailmankuva. Osa 5. Nuorten koulupoissaoloista. Turun yliopisto. Psykologian tutkimuksia 24.
- Sarlin, E-L. 1995. Minäkokemuksen merkitys liikuntamotivaatiotekijänä. Jyväskylän yliopisto. Studies in sport, physical education and health 45.
- Schempp, P.G. 1992. Effective teaching in physical education. International Journal of Physical Education 29 (3), 10-13.
- Silventoinen, E. 1989. Viiden erityislukion oppilaiden suhtautuminen koululiikuntaan, liikuntaan ja integrointiin. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu-tutkielma.
- Singer, R.N. & Dick, W. 1980. Teaching physical education. Boston, MA: Houghton Mifflin.
- SPSS Base 10.0 User's Guide, Chicago, IL 60606-6307
- Telama, R. & Kahila, S. 1994. Liikuntakasvatus koulussa ja nuorisourheilussa. Teoksessa: Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 90.
- Vaasan ammattioppilaitoksen johtokunnan päätös 17.6.1992
- Valtioneuvoston päätös (120) 14.5.1992 : Opetustoimen säästöpäätökset.

- Valtioneuvoston päätös (546) 18.6.1993 koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehityssuunnitelmaksi vuosille 1991 - 1996.
- Valtioneuvoston päätös (414) 26.5.1994 ammatillisen koulutuksen koulutuspituuksista.
- Valtioneuvoston päätös (213) 25.2.1999 tutkintojen muodostumisesta ja yhteisistä opinnoista.
- Varstala, V. 1996. Opettajan toiminta ja oppilaiden liikunta- aktiivisuus koulun liikuntatunneilla. Jyväskylän yliopisto. Studies in sport, physical education and health 45.
- Virkkunen, A. 1996. Reilu yrittäminen ja vastuuntunto kuuluvat koululiikuntaan. Liikunta & Tiede 33(1), 18.
- Vuorinen, R. & Välijärvi, J. 1994. Itsenäisiin valintoihin ohjaaminen. Helsinki: Painatuskeskus.
- Wilcox, R. 1987. The failing of high school physical education. Joperd. August, 21-25.
- Yhteiset opinnot, 1994. Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus. Helsinki: Hakapaino.

VAASAN AMMATTIOPIILAITOKSEN YHTEISTEN AINEIDEN VALINTAKORTTI, 1-luokka																
KOONTILOMAKE KEVÄT -98, valinnat 2. lukuvuosi 98-99																
	PUK	KAM	RUA	RUO	SAT	SAU	SAV	RAK	LVI	AJA	AJO	ME	MEK	MEL	YHT	
MATEMATIIKKA	YMM4															
	YMM5	3			5	1									9	
	YMMN4					2					1				3	
TIETOTEKNIikka	YMT2	6	Q2 1	11				1	9	17	16	10	16	5	101	
	YMT3	2	Q3 1	1				1				1	1		17	
	YMT4	2	1			1			3			4		3	14	
	YMTU2							16							16	
	YMTU3							16							16	
FYSIIKKA JA KEMIA	YMF3				2	1	1								4	
	YMFN5								5						5	
	YMFO2															
AIDINKIELI																
	* Vaikuttava kielenkäyttö, 1 ov, YHA2	1	7	2		1	1	1	11	17	4	9	13	7	74	
	* Kieli tiedon välittäjänä, 1 ov, YHA3							15			4				19	
	* Kirjallisuus kulttuurin siirtäjänä, 1 ov, YHA4															
RUOTSI																
	* Opintojakso 3, 1 ov, YHR3	1		5	1						7	1	1	1	17	
	* Opintojakso 4, 1 ov, YHR4											2			2	
	* Opintojakso 5, 1 ov, YHR5		1	1			1	2						8	13	
ENGLANTI																
	* Opintojakso 3, 1 ov, YHE3		2	1		4	1	6	3			2	1	4	24	
	* Opintojakso 4, 1 ov, YHE4					3	2						1		6	
	* Opintojakso 5, 1 ov, YHE5	4	1	1		2	2	2			4	1	13	13	43	
SAKSA																
	* Saksan alkeiskurssi 1 ov, YHS1	2	6	1		4		1			2			3	19	
	* Jatkosaksa 1 ov, YHS2															
YHTEISKUNTA JA TYÖELAMATIETO																
	* Kansainvälistyvä hyvinvointi, 1 ov, YHT1															
	* Lakitietoa riidasta rikokseen, 1 ov, YHT2	9	4	10	8	6	7	9	16	10	17	14	10	2	3	125
YRITYSTOIMINNAN PERUSTEET																
	* Yritä itse, 1 ov, YHY1	1	1			7	6	10			3	3			31	
	* Johan on markkinat, 1 ov, YHY2		1			1									2	
	* Siisti juttu, 1 ov, YHY4	2													2	
PSYKOLOGIA																
	* Työmyyriä ja laiskamatoja, 1 ov, YHP1	5	14	10	1	2	4	3			2	3	1		45	
LIIKUNTA JA TERVEYSTIETO																
	* Moneen makuun monenlaista, 1 ov, YKLT2															
	* Maila käteen ja menoksi, 1 ov, YKLM2			6		6	7	6	16	9	17	15	12	16	17	127
	* Pelillä pirteeäksi, 1 ov, YKLP		1			8	2	3	9	6	17		5	14	14	79
	* Kroppa kuntoon kesäksi, 1 ov, YKLK	4	11	5	1			1							22	
	* Relax-kurssi, 1 ov, YKLR	6	6			7	2	5			3	3			32	
TAIDE- JA KULTTUURIKASVATUS																
	* Aisti, tunne, nauti!1, 1 ov, YKT1															
	* Aisti, tunne, nauti!2, 1 ov, YKT2	2	1												3	
ETIIKKA																
	* Filosofian peruskysymyksiä, 1 ov, YKE1		1		1							2			4	
	* Uskonnot ja elämäkatsomus, 1 ov, YKE2															
	* Arvot ja moraali, 1 ov, YKE3											2			2	
VIERAAT KULTTUURIT																
	* Suomalaisena Euroopassa, 1 ov, YKV1		1	1					3					1	6	
VALINNAISET YHTEENSA															882	

MITEN OPPILAAT OVAT KOKENEET VALINNAISEN LIIKUNNAN?

- myönteisesti x x x x x x
- liikuntaa halutaan valita, jos vain tarjotaan
- huonokuntoisimmat eivät uskalla valita 4 tunnin pötköä, vaikka se on jaksotettu esim. terveystiedolla
- ei valittamista
- kokemusta on vasta vähän. Ovat sopeutuneet tilanteeseen, eivät hurraa
- pääsääntöisesti kaikki valitsevat ja ovat tyytyväisiä - muutamat eivät ota sitä ollenkaan (jotka eniten sitä tarvitsisivat)
- varmasti valitsevat, jos annetaan
- enimmäkseen myönteisenä, useimmat valittavat liikunnan vähyyttä
- valinnaisuus käsitetään välillä vapaaehtoisuudeksi
- myönteisesti, haluaisivat tuntien jakaantuvan tasaisemmin läpi lukuvuoden
- +-
 - oman etunsa parhaana edustajana
 - suurin osa valitsee, osa ei ota ollenkaan liikuntaa
 - niinkuin ennenkin liikunnan
 - on vastannut odotuksia
 - hyvin, ovat valinneet liikuntaa (kun muuta ei ole tarjolla)
 - innokkaasti, ei eroja entiseen
 - käsittävät hieman väärin sanan valinnainen, ei pakkoa
 - hyvänä, varsinkin pojat ovat valinneet 2-6 kurssia vuodessa. Huolestuttavinta on tyttöjen liikkumattomuus
 - ne valitsevat, jotka muutenkin liikkuvat, ne, jotka todella tarvitsevat, eivät valitse
 - tottakai valinnaisuuteen ovat tyytyväisiä
 - ongelmia, kun ei voikaan jatkaa! Muuten mukana olleet positiivisesti kokeneet
 - motivoitunut, innostunut ja aktiivinen oppilasaines
 - OK x
 - ei paljon eroa pakollisesta
 - kyselyjä ei ole vielä suoritettu, se tehdään kurssin lopussa. Oma huomioni on, että myönteisesti
 - haluavat valtaosaltaan liikkua, epätietoisuus milloin ja missä ryhmässä he liikkuvat
 - hyvin, koska ovat tyytyväisiä, että liikuntaa on lähes yhtä paljon kuin ennenkin (2 h/vko läpi vuoden)
 - liikuntaa on valittu paljon ja oppilaat ovat suhtautuneet positiivisesti
 - positiivisena, liikunta on jopa lisääntynyt aiempaan
 - haluaisivat ottaa liikuntaa yhä enemmän, mutta ei sitä tarjota
 - myönteisenä, mutta liian vähäisenä
 - haluaisivat enemmän kuin mahdollista järjestää, innostuneena
 - palaute pääsääntöisesti positiivista. Sekaryhmät aiheuttavat kurssin alussa totuttelua
 - hyvänä ja innostavana

X = samoja mielipiteitä

■ MITEN ITSE KOET UUDEN SYSTEEMIN!

1(2)

- muuten hyvä, mutta tuntimäärät/opisk. vähentyneet, yleensä opiskelijat haluaisivat enemmän liik.tunteja
- hyvä, jos käytännön järjestelyt paranevat
- yhteistyö opojen yms. (os.joht./kuraattori jne.) kanssa entistä tärkeämpää, "ei kannata heittää kirvestä kaivoon"
- motivoi opettajaa paremmin - ja asettaa haasteita. On itsekin opittava uutta
- täysin hullu toteutettuna edellä kuvatulla tavalla (4 h pötköt). Puolet ajasta on käytettävä muuhun kuin varsinaiseen aiheeseen. 4 h sopii esim. melontaan tai seinäkiipeilyyn (matkat), muttei palloilukurssille
- kohtuullisen suuresta vaivannäöstä huolimatta homma pyörii kuten ennenkin. Ehkä se on parempi kuin että olisi "hyppytunteja" ja 2-4 h samalla luokalla peräkkäin
- sekavana. Koululiikunnan merkitys muuttuu, koska tunnit kasautuvat oppilailla. Huono juttu entiseen verrattuna
- perseestä = liik.opetus muiden armoilla, epävarmuutta, epätasa-arvoa
- yleisesti ottaen kannatan systeemiä, motivaatio paranee oppilailla, mutta aina löytyy niitä, jotka pakenevat teoriaopintoja "helppoon" liikunnankurssiin
- ei ole lähtenyt oikein sujuvasti käyntiin koko uusi systeemi
- sekavana, liikuntatunnit jakaantuvat epätasaisesti opettajalle ja oppilaille. Viikossa liik.tunteja oppil. 5h-0h. Opettajan tuntimäärä vaihtelee erittäin paljon jaksojen suhteen.
- sekava!!!
- paljon hyvää, joskin myös huonoa!
- hyvin positiivisesti, ongelma tuntien vähentyminen
- kokemukset vielä lyhyitä, valintahetkeen vaikuttaminen vaikeaa
- ehdottomasti positiivisena, opiskelijat motivoituneimpia, opettajalle haastavampaa uusien kurssien läpivieminen. Toki vaaransakin on, hiki voi kuivua, jos sitä kaikille edes syntyykään, koska valitaan helppoja lajeja. Liikuntaohjelmista voi opettajan suunnasta katsoen tulla melkoista sillisalaattia
- myönteisenä, opiskelijat motivoituneita!
- haasteellisena välillä, välillä turvattomalta, kilpajuoksu. Liikunnan arvostus vähentynyt työopettajien kohdalla (OSIN)
- ihan hyvä, suunnilleen sama kuin vanha
- pientä "narinaa" muilta opeilta (jotkut valitsevat niin paljon liikuntaa). Harmittaa "pakollisen" liikunnan vähyys (nyt helppo vertailla vanhan ja uuden OPS:n vaikutusta). Paljon enemmän saadaan aikaan, kun 2 tuntia koko opiskeluajan, kuin 1 ov aikana
- hölmö homma, liikuntaa pitäisi olla tasaisesti esim. 2h/vko. Nyt vähimmälle jäävät ne, jotka liikuntaa eniten tarvitsisivat. Jos tunteja vain piisaa, opehan nauttii tästä tilanteesta. "Lusmut" jäävät pois tunneilta
- huono

2(2)

- parantamisen varaa on runsaasti. Liikunta olisi saatava osaksi ammattitaitoa (ns. "pakolliseksi" eli säännöllinen liik. + terveystieto koko opiskelun ajaksi. Tätä työstetään SLOL:ssa parhaillaan!)
- vaikeana
- muuten hyvä, mutta tuntien väheneminen huolestuttaa
- täysin epäonnistunut, kun ei ole valinnaisliikuntaan soveliaita liikuntapaikkoja ja pakollinen tuntikertymä rajaa vuositasolla kaikkien opiskelijoiden mielestä lajivalikoiman liian suppeaksi
- tarttis tehdä jotain... eli en ole tyytyväinen, mutta muutoksia ideoidaan
- liikunta voisi olla aivan hyvin pakollisena, koska suurin osa kuitenkin sen valitsee
- kaiken kanssa tulee toimeen
- idea loistava, ei pelaa käytännössä niin hyvin
- turhauttavan vähän tunteja. Ei työmotivaatiota, kun ei tuloksia näe. Tunnit toteutetaan kaksoistunteina, koska olemme liiketoimintaperiaatteella toimivilla liikuntapaikoilla, vain siten ehdimme. Oppilaat maksavat yleensä 10 mk/kerta. Tapaamme siis 9 kertaa, joista testeihin ja ohjelmien tekoon menee 3 kertaa. Numerot annetaan, kuten silloin suurten tuntimäärien aikaan
- "HP"
- koulumme systeemi on OK
- vapaaehtoisena toisaalta hyvä. Jos on suorittanut kurssin aikaisemmin, siitä voi anoa vapautusta. Tämä on turhaa nuorten opiskelijoiden kohdalla
- uuvuttavana
- systeemi on lisännyt motivaatiota ja osallistumisinnostusta, koska liikunta ei ole pakollista. Myös tähän voin opettajana vedota
- käsittämättömäksi
- en olisi uskonut! Ei mistään kotoisin
- jos op. haluaa päästä helpolla, systeemi on loistava. Oppilaat motivoituneita, hankalat lajit voi jättää pois, mutta totuuden nimessä ongelma on se, miten saada ne oppilaat valitsemaan liikuntaa, jotka sitä eniten tarvitsevat. Täytyy ilmeisesti yrittää kikkailla kaikenlaisten "elämysliikunnan" ja äärimmäisyyslajien kanssa, jotka voivat olla kertaelämyksenä mukavia, mutta joilla ei ole jatkuvuutta
- turhan monimutkainen ja työläs tapa päätyä entiseen lopputulokseen. Kaikilla on liikuntaa n. 2 h/vko
- hyvänä, mutta huonokuntoiset ja liikuntaa inhoavat ovat poissa kuviosta, esim. v.88 jokaiselle oppilaalle oli 2 h/vko, nyt 1,2 h/vko. Paluu vanhaan "pakollista"
- toimii, mutta vielä käymistilassa

VAASAN AMMATTIOPISTON Tekniikka ja liikenteen
OPISKELIJA ARVIOINTIPALAUTE

	Tekniikka ja liikenne		Opisto yht.
	1999-2000	2000-2001	2000-2001
Vastauksia yhteensä	373	344	1108
I. Lukuvuoden opiskelijoita	126	164	559
II. Lukuvuoden opiskelijoita	123	96	334
III. Lukuvuoden opiskelijita	124	84	215

Sisältyikö opintoihisi lukio-opintoja, TELI	Kyllä	%	Ei	%
v. 1999 - 2000	78	22	284	78
v. 2000 - 2001	73	23	248	77

	Ka % v. 2000	Ka % v. 2001	Opisto total
Vaasan ammattiopisto toimii kokonaisuutena hyvin	3,5	3,73	3,56
Oppilaitoksen tilat ovat viihtyisät	2,85	2,96	3,36
Sosiaali- ym. Palvelutilat ovat tarkoituksenmukaiset	3,14	2,93	3,3
Olen tyytyväinen saamiini kansliapalveluihin	3,95	4,03	4,04
Olen tyytyväinen saamiini terveydenhoito- ja kuraattoripalveluihin	3,55	3,83	3,87
Olen tyytyväinen ATK luokkiin	3,4	3,13	3,53
Olen tyytyväinen atk:n käyttömahdollisuuksiin	3,2	2,74	2,79
Opetuksen muut tilat ja laitteet ovat hyvät		3,49	3,59
Olen tyytyväinen ruokailuun opiskelijaruokalassamme	2,66	2,62	3,17
Olen saanut riittävästi opinto-ohjausta	3,6	3,56	3,51
Tiedonkulku on oppilaitoksemme riittävä	3,01	3,03	2,64
Oppilaitoksemme säännöt ovat tarkoituksenmukaiset ja hyväksyttävät	3,56	3,65	3,91
Opetus on ajallisesti järkevällä tavalla rytmitetty (piodit, jaksot, työssäoppimisen jaksot, teoriajaksot)	3,68	3,61	3,57
Olen tyytyväinen luku- ja muihin työjärjestyksiini	3,63	3,69	3,39
Opetuksen tilat ja laitteet ovat hyvät	3,4		
Olen käyttänyt oppilaitoksen tiloja ja laitteita vastuullisesti	4,55	4,54	4,73
Se, mitä minulta vaaditaan, on järkevää ja tarkoituksenmukaista	3,89	3,81	3,88
mielestäni saamani koulutus vastaa työelämän tarpeita	3,77	3,89	3,8
Olen saanut osallistua riittävästi oppisisältöjen suunnitteluun	2,77	2,97	2,78
Mielestäni opetuksen sisältö ja tavoitteet on selvitetty minulle riittävässä määrin	3,51	3,67	3,52
Mielestäni opetuksen sisältö vastaa odotuksiani	3,8	3,66	3,54
Olen ottanut itse vastuun oppimisestani	4,27	4,29	4,46
Opetusmenetelmät on valittu oppisisältöihin sopiviksi	3,68	3,85	3,85
Opetusmenetelmät motivoivat minua opiskelemaan	3,27	3,13	3,26
Olen voinut vaikuttaa opetusmenetelmän valintaan	2,75	2,69	2,82
Opetusmenetelmät edellyttävät minulta omaa aktiivisuutta	4,03	4,08	4,25
Olen osallistunut aktiivisesti tuntityöskentelyyn	3,84	3,88	4
Oppimisilmapiiri oppitunneilla on ollut hyvä		3,92	3,81
Etätehtäviä on mielestäni ollut riittävästi	3,53	3,13	3,31
Olen tyytyväinen matematiikan, fysiikan ja kemian opetukseen	3,12	3,23	
Olen tyytyväinen kielten opetukseen	3,29	3,5	
Olen tyytyväinen yhteiskunta ja työelätietouden opetukseen	3,21	3,54	
Olen tyytyväinen taide ja kulttuurikasvatuksen opetukseen		2,56	
Olen tyytyväinen liikunnan ja terveysopin, (ergonomian ja työsuojelun) opetukseen	3,85	4,2	
Olen tyytyväinen ergonomian ja työsuojelun opetukseen		3,41	
Olen tyytyväinen ammattiopin teorian opetukseen	3,98	3,86	
Olen tyytyväinen ammattiopin työn opetukseen	4,02	4,13	
Olen tyytyväinen työharjoitteluun/työssäoppimiseen	3,89	4,03	

VAASAN AMMATTIOPISTON Tekniikka ja liikenteen
OPISKELIJOIDEN ARVIOINTIPALAUTE

VAIN PÄÄTTÖLUOKKALAISET VASTAAVAT SEURAAVIIN KYSYMYKSIIN

Päättöluokkamme suoritti päättökokeen keväällä 2000			
	Ka %		
Mielestäni työssäoppimisen jaksot on hyvin järjestetty	3,95	3,66	3,66
Olen tyytyväinen vapaasti valittaviin opintoihin (Vaasan ammattiopiston järjest	3,54	3,64	3,45
Olen tyytyväinen vapaasti valittaviin opintoihin (muiden oppilaitosten järjestäm	3,22	3,38	3,34
Päättäköe mittasi mielestäni hyvin ammattialan tiedot ja taidot	3,5	3,48	
Olen tyytyväinen päättökokeen käytännön järjestelyihin	3,38	3,43	
Olen tyytyväinen päättötyön yhteydessä saamaani tukeen ja neuvoihin	3,41	3,33	
Olen tyytyväinen päättötyötehtävän käytännön järjestelyihin	3,42	3,41	
Olen tyytyväinen teemojen käytännön järjestelyihin	3,29	3,42	
Käytetty oppimateriaali on motivoinut minua opiskelemaan	3,17	3,3	3,31
Kokeet ja muun arvioinnin olen kokenut kannustavana	3,23	3,37	3,49
Arviointi on auttanut minua seuraamaan edistystäni ja oppimistäni	3,67	3,65	3,8
Olen saanut osallistua riittävästi omaan arviointiini	3,22	2,96	3,22
Opiskelun etenemisvauhti on mielestäni sopiva	3,76	3,61	3,54
Uskon että minulla on riittävät valmiudet tulevia työtehtäviäni varten valmistuttu	4,04	4,01	3,83
Minulla on positiivinen asenne alaan ja sen töitä kohtaan	4,07	4,35	4,36
Olen tehnyt riittävästi työtä opintojeni eteen	3,8	3,75	3,9
Opetushenkilökunta on mielestäni motivoitunutta työhönsä	3,63	3,32	3,44
Opetushenkilökunnan ammattitaito on mielestäni hyvä	3,87	3,82	3,73
Oppilaitoksessa minua on opiskelijana arvostettu	3,34	3,37	3,48
Olen viihtynyt Vaasan ammattiopistossa	3,62	3,77	3,91
Voisin harkita jatko-opintoja Vaasan ammattiopistossa		2,53	3,16
Suosittelun mielelläni oppilaitosta muillekin	3,79	3,87	3,93

Syksy 2001/VAO

SELVITYS POISSAOLOISTA

Nimi: _____

Luokka: _____

Poissaolon päivämäärä ja viikonpäivä: _____ Klo: _____

Olivatko liikuntatunnit lukujärjestyksessäsi?

- ensimmäiset tunnit
- keskellä päivää
- viimeiset tunnit

Olitko poissa koulusta?

- koko päivän
- osan päivästä
- vain liikuntatunnit

Miksi olit poissa liikuntatunneilta? _____

Oppilaskysely poissaoloista

Tämän kyselyn tarkoituksena on tutkia syitä poissaoloihin koulumme liikuntatunneilta ja myös muidenkin aineiden tunneilta. Toivon sinulta rehellisiä ja harkittuja vastauksia. Vastauksesi pysyvät luottamuksellisina, eivätkä varmasti vaikuta sinun arvosteluusi liikunnan osalta. Kiitos etukäteen.

Lue jokainen kysymys huolellisesti ennen vastaamista.
Jos jokin kysymys askarruttaa, KYSY!

Luokka: _____ Liikuntakurssin nimi: _____

1. Kuinka usein olit poissa liikuntatunneilta kurssin aikana?

ei yhtään poissaoloa	☐
1 - 2 poissaoloa	☐
3 - 4 poissaoloa	☐
5 tai enemmän poissaoloa	☐

2. Jos olit poissa liikuntatunneilta, kuinka monta kertaa arvioisit poissaolosi johtuneen siitä, että

a) et jaksanut tai sinua ei huvittanut osallistua,	Yht. _____ krt.
b) sinulla oli sairaus tai vamma, jonka takia olit poissa koko koulupäivän,	Yht. _____ krt.
c) sinulla oli henkilökohtainen, luvallinen syy (esim. oikeudenkäynti, kutsunnat, sosiaalitoimisto jne.)	Yht. _____ krt.
d) puuttui liikuntavarusteet. Miksi? _____	Yht. _____ krt.
e) sinulla oli joku muu syy. Mikä? _____	Yht. _____ krt.

3. Verrattuna muihin oppiaineisiin olet ollut liikuntatunneilta

paljon enemmän poissa	☐
hieman enemmän poissa	☐
yhtä paljon poissa	☐
hieman vähemmän poissa	☐
paljon vähemmän poissa	☐

4. Jos liikuntakurssi oli valinnainen tai vapaasti valittava, vaikuttiko valintaasi?

- | | ei | vähän | paljon | ratkai-
sevasti |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| a) oma itsenäinen päätös | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| b) muiden luokkatovereiden valinta | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| c) lukujärjestyksellisesti ainoa mahdollisuus oli liikuntakurssi | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |

5. Miten tarpeellisena pidät liikuntaa oppiaineena koulussamme?

- a) erittäin tarpeellisena
- b) tarpeellisena
- c) vähemmän tarpeellisena
- d) ei tarvita

6. Oliko liikunnanopettaja mielestäsi motivoitunut työhönsä?

- a) erittäin hyvin motivoitunut
- b) hyvin motivoitunut
- c) jonkin verran motivoitunut
- d) heikosti motivoitunut

7. Liikunnanopettaja kohteli oppilaitaan tasapuolisesti ja rehdisti.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

8. Opiskelu on yleensä koulussamme mukavaa ja mielenkiintoista.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

9. Teetkö ansiotyötä?

- a) koulupäivän jälkeen (ma-pe)
- en
- kyllä
- Kuinka monta tuntia arvioit tekeväsi ansiotyötä arkipäivisin viikossa? Yhteensä _____ tuntia viikonloppuna (la-su)
- b) en
- kyllä
- Kuinka monta tuntia arvioit tekeväsi ansiotyötä viikonlopun aikana? Yhteensä _____ tuntia

10. Paljonko aikaa käytät viikossa seuraaviin vapaa-ajan harrastuksiin?

- a) television ja videoiden katselu, n. _____ tuntia/vko.
- b) musiikkiharrastus, n. _____ tuntia/vko.
- c) kavereiden kanssa oleilu n. _____ tuntia/vko.
- d) auto-/mopo- ym. harrastus, n. _____ tuntia/vko.
- e) urheilu- ja liikuntaharrastus, n. _____ tuntia/vko.
- f) tietokoneet (pelit, surffailu) n. _____ tuntia/vko.
- g) yhdistystoiminta, n. _____ tuntia/vko.
- h) jokin muu mikä? _____ n. _____ tuntia/vko.

11. Liikunnanopettaja kannustaa oppilaita ja on innostunut liikunnasta.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

12. Liikuntaryhmässäsi on hyvä yhteishenki.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

13. Liikuntatunneilla taitoni ja osaamiseni ovat mielestäni.

- a) erinomaiset
- b) hyvät
- c) keskinkertaiset
- d) välttävät
- e) heikot

14. Liikunnanopettaja toimii johdonmukaisesti ja reilusti oppilaiden kanssa.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

15. Pidätkö koulun liikuntatunteja yleensä: (ympyröi)

ikävinä	1	2	3	4	5	6	7	mielenkiintoisina
virkeinä	1	2	3	4	5	6	7	tylsinä
ilottomina	1	2	3	4	5	6	7	iloisina

16. Oppilaiden välistä kinaa ja ivailua esiintyi liikuntatunneilla.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

17. Yritän ottaa itsestäni kaiken irti tehdessäni suorituksia liikuntatunnilla.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

18. Olen mielestäni liikuntataidoiltani muihin liikuntaryhmäläisiin verratessa.

- selvästi yli keskitason
- vähän parempi keskitasoa
- keskitasoa
- vähän heikompi keskitasoa
- paljon heikompi keskitasoa

19. Liikuntatunnit olivat mukavia ja viihdyin tunneilla.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

20. Nautin liikuntasuorituksista liikuntatunneilla.

- a) samaa mieltä
- b) jokseenkin samaa mieltä
- c) jokseenkin eri mieltä
- d) eri mieltä

21. Tupakoitko?

- a) en
- b) joskus
- c) päivittäin

22. Juotko alkoholia? (viiniä, olutta, siideriä, väkeviä)

- a) en
- b) kyllä

Jos vastasit kyllä, vastaa vielä seuraavaan.
Käyttäessäsi alkoholia, juotko itsesi humalaan?
en juo itseäni humalaan
harvemmin kuin kerran kuukaudessa
1-3 kertaa kuukaudessa
noin kerran viikossa
useammin kuin kerran viikossa

23. Yöneneri pituus arkisin on yleensä noin ____ tunti/yö.

24. Olen väsynyt aamupäivän oppitunneilla.

- a) aina tai lähes päivittäin
- b) usein
- c) harvoin
- d) en juuri koskaan tai hyvin harvoin

25. Onko sinulla sellaisia henkilökohtaisia ongelmia tai huolia, jotka häiritsevät koulunkäyntiäsi?

a)	aina tai lähes aina	☐
b)	usein	☐
c)	jokkus	☐
d)	ei juuri koskaan	☐

26. Liikuntalajien määrä oli hyvä ja lajivalikoima oli mielenkiintoinen.

a)	samaa mieltä	☐
b)	jokseenkin samaa mieltä	☐
c)	jokseenkin eri mieltä	☐
d)	eri mieltä	☐

27. Epämiellyttävimmät lajit liikuntatunneilla ovat mielestäni:

1. _____
2. _____
3. _____

28. Mukavimmat lajit liikuntatunneilla ovat mielestäni:

1. _____
2. _____
3. _____

29. Kuinka paljon liikuntatunneilla haluaisit seuraavien asioiden korostuvan

		paljon	jonkin verran	ei juuri lainkaan
a)	opettaja opettaa liikuntataitoja	☐	☐	☐
b)	opettaja järjestää mahdollisuuksia kokeilla eri liikuntamuotoja	☐	☐	☐
c)	opettaja järjestää kilpailuja liikuntatunneilla	☐	☐	☐
d)	liikuntatunneilla pelataan ja kuntoillaan	☐	☐	☐

30) Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä liikuntatunneilla ja kuinka ne ovat mielestäsi toteutuneet?

31. Mitkä ovat sinun mielestäsi yleisimpiä syitä oppilaiden poissaoloihin liikuntatunneilta?

Kiitokset vastauksistasi!!!

TAULUKKO 1. Poissaolot liikuntatunneilla eri kursseilla (n=160)

	Kurssi			Yht. %
	Pakollinen liik. ja terveystieto (I- luokat) %	Valinnainen liikunta (II- luokat) %	Vapaasti valit- tava liikunta (III- luokat) %	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	33	27	20	30
1-2 poissaoloa	34	40	50	37
3 tai enemmän poissaoloa	33	33	30	33
Yhteensä	100 (n=110)	100 (n=30)	100 (n=20)	100 (n=160)

$\chi^2=2.2$, $df=4$, NS, ($p=.692$)

TAULUKKO 2. Oppilaan yleinen opiskeluasenne ja poissaolot liikuntatunneilta(n=160)

	Opiskeluasenne			Yht. %
	Opiskelu mukavaa ja mielenkiintoista =samaa mieltä %	Opiskelu mukavaa ja mielenkiintoista = joks.samaa mieltä %	Opiskelu mukavaa ja mielenkiintoista = eri mieltä %	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	48	30	10	30
1-2 poissaoloa	35	35	48	37
3-4 poissaoloa	14	23	28	22
5 tai enemmän poissaoloa	3	12	14	11
Yhteensä	100 (n=29)	100 (n=102)	100 (n=29)	100 (n=160)

$\chi^2=11.2$, $df=6$, NS, ($p=.083$)

TAULUKKO 3. Oppilaan yöunen pituus ja liikuntatuntien poissaolot (n=159)

	Nukkuminen			Yht. %
	Yöuni 4-6 tuntia %	Yöuni 7-8 tuntia %	Yöuni 9-10 tuntia %	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	14	34	33	30
1-2 poissaoloa	45	34	48	38
3 tai enemmän poissaoloa	41	32	19	32
Yhteensä	100 (n=29)	100 (n=109)	100 (n=21)	100 (n=159)

$\chi^2=6.4$, $df=4$, NS, ($p=.171$)

TAULUKKO 4. Oppilaan kokema aamuväsymys oppitunneilla ja liikuntatuntien poissaolot (n=160)

	Aamuväsymys		Yht. %
	aina/ usein %	harvoin/ en juuri koskaan %	
Poissaolot			
ei yhtään poissaoloa	33	26	30
1-2 poissaoloa	35	41	37
3-4 poissaoloa	21	23	22
5 tai enemmän poissaoloa	11	10	11
Yhteensä	100 (n=91)	100 (n=69)	100 (n=160)

$\chi^2=1.0$, $df=3$, NS, ($p=.790$)

TAULUKKO 5. Oppilaan huolet ja ongelmat ja liikuntatuntien poissaolot (n=160)

	Ongelmat/huolet		
	Ei juuri koskaan %	Aina/usein/joskus %	Yht. %
Poissaolot			
ei yhtään poissaoloa	34	20	30
1-2 poissaoloa	34	45	37
3 tai enemmän poissaoloa	32	35	33
Yhteensä	100 (n=111)	100 (n=49)	100 (n=160)

$\chi^2= 3.3$, $df=2$, NS, ($p=.271$)

TAULUKKO 6. Ilmapiiri ja poissaolot liikuntatunneilta (n=160)

	Ilmapiiri ja yhteishenki			Yht. %
	hyvä %	tydyttävä %	välttävä/heikko %	
Poissaolot				
Ei yhtään poissaoloa	36	25	30	30
1-2 poissaoloa	43	36	33	37
3-4 poissaoloa	12	27	27	22
5 tai enemmän poissaoloa	9	12	10	11
Yhteensä	100 (n=56)	100 (n=64)	100 (n=40)	100 (n=160)

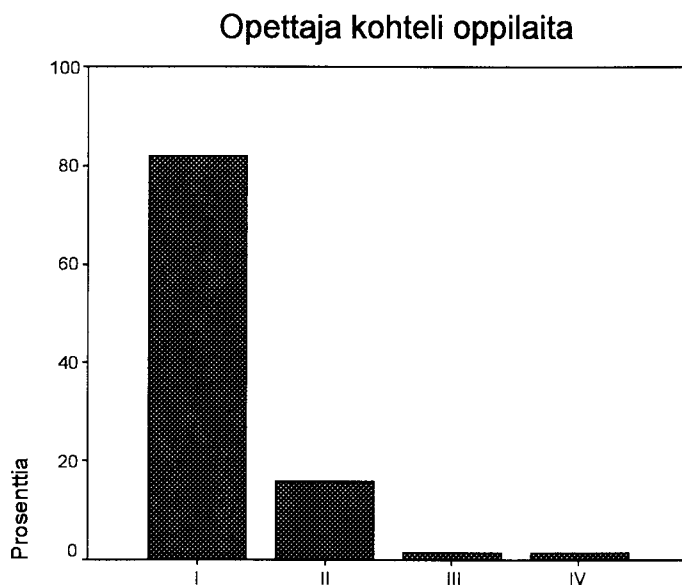
$\chi^2= 5.7$, $df=6$, NS ($p=.454$)

TAULUKKO 7. Liikuntatunnin ajankohta ja poissaolot liikuntatunneilta (n=85)

	Ajankohta		Yht. %
	Tunnit klo.10-12 TK A ja C luokka %	Tunnit ensimmäiset tai viimeiset TK D, E, F ja G+H luokka %	
Poissaolot			
Ei yhtään poissaoloa	27	29	28
1-2 poissaoloa	33	31	32
3-4 poissaoloa	27	26	26
5 tai enemmän poissaoloa	13	14	14
Yhteensä	100 (n=30)	100 (n=55)	100 (n=85)

$\chi^2=0.1$, $df=3$, NS ($p=.991$)

KUVIO1. Liikunnanopettajan tasapuolisuus ja rehtiys oppilaita kohtaan (n=159)

I= liikunnanopettaja kohteli oppilaita tasapuolisesti ja rehdisti = samaa mieltä
 II= ” ” = joks. samaa mieltä
 III= ” ” = joks. eri mieltä
 IV= ” ” = eri mieltä

TAULUKKO 8. Opettajan toiminta ja poissaolot liikuntatunneilta (n=159)

	Opettajan toiminta		Yht. %
	Opettaja kannusti oppilaita hyvin ja toimi tasapuolisesti %	Opettaja kannusti oppilaita ja toimi melko tasapuolisesti %	
Poissaolot			
Ei yhtään poissaoloa	34	25	30
1-2 poissaoloa	37	37	37
3-4 poissaoloa	19	26	22
5 tai enemmän poissaoloa	10	12	11
Yhteensä	100 (n=92)	100 (n=67)	100 (n=159)

$\chi^2=1.7$, $df=3$, NS ($p=.647$)